

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2012

Olesia Skibinska

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ



Obor : Cestovní ruch a regionální rozvoj

Lvov – význam historického centra pro cestovní ruch města
(Bakalářská práce)

Autor: Olesia Skibinska

Vedoucí práce: PhDr. Jarmila Netková

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a vyznačila všechny citace z pramenů.

V Praze dne

.....

Olesia Skibinska

Poděkování:

Ráda bych poděkovala paní PhDr. Jarmile Netkové za odborné vedení a cenné rady v průběhu zpracování mé bakalářské práce. Také velice děkuji svým rodičům za neutuchající podporu.

Obsah

Úvod	1
1. Cestovní ruch Ukrajiny	2
1.1. Definice cestovního ruchu a jeho typy	2
1.2. Charakteristika státu Ukrajina	5
1.3. Vyhledávané turistické destinace a jejich charakteristika	6
1.3.1. Poloostrov Krym.....	6
1.3.2. Hlavní město Kyjev	7
1.3.3. Karpaty	8
1.3.4. Oděsa	9
1.4. Organizace cestovního ruchu na Ukrajině	10
1.5. Trh cestovního ruchu Ukrajiny – analýza dynamiky rozvoje v roce 2010.....	11
1.5.1. Příjezdový cestovní ruch.....	11
1.5.2. Výjezdový cestovní ruch	13
1.6. Vliv společenských akcí a událostí na cestovní ruch.....	15
1.7. Mistrovství Evropy ve fotbale	15
2. Analýza cestovního ruchu města Lvov	17
2.1. Historie města Lvov.....	17
2.2. Historické centrum Lvova a hlavní náměstí Rynok.....	18
2.3. Architektonické památky	20
2.3.1. Dominikánský kostel	20
2.3.2. Kostel nanebevzetí Panny Marie	21
2.3.3. Kaple Boimů	21
2.3.4. Pomník Adama Mickiewicze.....	22
2.3.5. Arménská katedrála	22
2.3.6. Národní akademické divadlo opery a baletu Solomiji Krušelnycké.....	23
2.4. Muzea a galerie.....	24
2.5. Festivaly a slavnosti Lvova	26
2.5.1. Vánoce ve Lvově	26
2.5.2. Velikonoční slavnosti	27
2.5.3. Gastronomické akce.....	28
2.5.4. Filmové a hudební festivaly.....	29

2.6. Analýza statistických údajů	30
2.7. SWOT analýza cestovního ruchu Lvova	32
2.8. Závěry SWOT analýzy	33
2.9. Význam Mistrovství Evropy ve fotbale 2012 pro Lvov	34
3. Návrhy a doporučení	35
3.1. Zkvalitňování turistické infrastruktury	35
3.2. Propagace Lvova.....	36
3.3. Udržování tradic	37
3.4. Mezuregionální a mezinárodní spolupráce	38
3.5. Vytvoření a propojení internetových stránek města	38
3.6. Vytvoření produktu cestovního ruchu oslovujícího různé cílové skupiny	39
Závěr	41
Zdroje.....	42
Přílohy.....	45

Úvod

Cestovní ruch je neodmyslitelnou součástí života moderní společnosti. Stále více lidí se vydává na cesty do všech koutů světa za poznáním, novými zážitky, odpočinkem a z celé řady jiných důvodů.

Důvodů pro zvolení tohoto tématu bakalářské práce bylo několik. Za prvé si myslím, že povědomí o Lvově v zahraničí je velmi nízké, přesto ale toto město nabízí návštěvníkům celou řadu turistických zajímavostí. Lvov se vyznačuje nevšední architekturou, zřetelným *geniem loci*, velkým množstvím pořádaných festivalů a kulturních akcí a jeho historické centrum je zapsáno na Seznam světového dědictví UNESCO. Za druhé to byl můj zájem o architekturu, historii, současný stav a budoucnost vývoje cestovního ruchu města. V neposlední řadě klíčovým faktorem, který ovlivnil volbu tématu, bylo to, že jsem se ve Lvově narodila a vyrůstala tam.

Hlavním cílem této bakalářské práce je analyzovat nejdůležitější atraktivity historického centra Lvova, a to nejen architektonické památky, ale i festivaly a kulturní akce. Dalším cílem je provést analýzu silných a slabých stránek Lvova a na jejím základě navrhnout opatření, která by vedla k rozvoji cestovního ruchu a zvětšila povědomí o městě. V bakalářské práci jsem se snažila ověřit hypotézu, že Lvov má potenciál stát se vyhledávanou turistickou destinací s rozvinutou infrastrukturou a zajímavou turistickou nabídkou nejen v rámci Ukrajiny, ale celé Evropy.

Všechny potřebné údaje a data byly získány jak z primárních, tak sekundárních zdrojů. Mezi primární patří vlastní zkušenosti a poznatky z návštěvy vybraných památek, turistického informačního centra města a osobní konzultace se zástupci města. Mezi sekundární zdroje patří knižní publikace, webové stránky a oficiální brožury. Většina informací byla získána z ukrajinských zdrojů, jelikož v České republice je velký nedostatek informací o Ukrajině.

Práce je rozdělena do tří kapitol. V první kapitole je obecně popsán cestovní ruch, jeho definice a jeho jednotlivé typy. Další část je věnována turismu na Ukrajině, charakteristice nejvyhledávanějších turistických destinací a analýze příjezdového a výjezdového cestovního ruchu. Druhá kapitola se zabývá popisem a analýzou cestovního ruchu Lvova a významem Starého Města pro rozvoj turismu. Přibližuje historii města, popisuje nejvýznamnější památky a představuje nabídku festivalů a kulturních akcí. Dále jsou charakterizovány turistické toky města a je provedena SWOT analýza, která je nezbytnou podmínkou pro formulaci doporučení a návrhů. Třetí kapitola svým obsahem navazuje na kapitolu předchozí a předkládá návrhy a doporučení, které by napomohly k rozvoji cestovního ruchu, zkvalitnění infrastruktury, zvýšení povědomí o Lvově a přilákání návštěvníků nejen z Ukrajiny, ale i ze zahraničí.

1. Cestovní ruch Ukrajiny

1.1. Definice cestovního ruchu a jeho typy¹

Cestovní ruch je neodmyslitelnou součástí moderního způsobu života a současné společnosti. Velké množství lidí každoročně opouští místo svého stálého bydliště za různými účely. Lze vymezit důvody poznávací, sportovní, rekreační a celou řadu dalších. Turismus je ukazatelem životní úrovně obyvatelstva a tvoří významnou složku nejen národních ekonomik, ale také světového hospodářství. Stal se přínosným jevem jak z ekonomického, tak i ze sociálního hlediska. Definování cestovního ruchu je velmi obtížné, jelikož se jedná o mnohostranný a mnohooborový jev. V průběhu jeho vývoje se měnily přístupy k jeho vymezení. Pro snadnější statistické sledování byla v roce 1991 na konferenci v Ottawě schválena Světovou organizací cestovního ruchu WTO definice cestovního ruchu. Ta definuje cestovní ruch jako „činnost osoby, cestující na přechodnou dobu do místa mimo její běžné životní prostředí, a to na dobu kratší než je stanovena (u mezinárodního cestovního ruchu činí 1 rok, u domácího 6 měsíců), přičemž hlavní účel její cesty je jiný než vykonávání výdělečné činnosti v navštíveném místě“.

Členění cestovního ruchu, jehož druhy a formy se neustále mění a vyvíjejí, je velmi rozsáhlé a může být stanoveno podle mnoha kritérií. Lze dělit dle převažující motivace účasti na cestovním ruchu, místa realizace, věku účastníků, délky pobytu, vztahu k platební bilanci státu, způsobu financování a mnoha dalších.

Nejpoužívanějšími jsou vymezení cestovního ruchu ve vztahu k místu realizace a ve vztahu k platební bilanci státu. **Dle místa realizace** je rozlišován *domácí cestovní ruch* (nedochází k překračování hranic) a *zahraniční cestovní ruch* (účastníci překračují hranice své země). Zahraniční cestovní ruch je rozlišován z několika hledisek – jako výjezdový cestovní ruch (výjezdy občanů země do zahraničí), jako příjezdový (příjezdy zahraničních návštěvníků do země) a jako tranzitní cestovní ruch (daná země je tranzitní a není cílovou destinací účastníků cestovního ruchu). Z hlediska **vztahu pohybu účastníků cestovního ruchu k platební bilanci státu** lze rozlišit *zahraniční cestovní ruch aktivní* a *zahraniční cestovní ruch pasivní*. Aktivním se rozumí příjezd zahraničních návštěvníků a jejich výdaje na spotřebu zboží a služeb v dané zemi,

¹ Zpracováno ze zdrojů: INDROVÁ, Jarmila, et al. *Cestovní ruch (základy)*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2007; PETRŮ, Z.: *Základy ekonomiky cestovního ruchu*, 1. vyd. Praha: Idea servis, 2001

což má pozitivní vliv na platební bilanci státu. Pasivní zahrnuje výjezdy obyvatel země do zahraničí a jejich výdaje mimo svůj stát.

Cestovní ruch *dle délky pobytu* je členěn na *krátkodobý* a *dlouhodobý*. Krátkodobý je definován jako změna místa bydliště na dobu kratší než 3 dny. Dlouhodobý je charakterizován délkou pobytu od 3 dnů do 6 měsíců v domácím cestovním ruchu a do 1 roku v zahraničním cestovním ruchu.

Velmi důležitým kritériem je *způsob zajištění cesty a pobytu účastníků cestovního ruchu*. Pokud si účastník veškeré služby zajišťuje sám, bez pomoci cestovní kanceláře nebo subjektů poskytujících zprostředkovatelské služby, jde o *neorganizovaný cestovní ruch*. Osoba nakupující zájezd a využívající služeb cestovních agentur nebo cestovních kanceláří je účastníkem *organizovaného cestovního ruchu*.

Při analýze rozvoje a současných tendencí v cestovním ruchu je brána v úvahu *převažující motivace účasti cestujících*. Dle tohoto kritéria lze cestovní ruch třídit na:

- *rekreační cestovní ruch* je realizován v rekreačním prostředí a napomáhá k obnově fyzických a psychických sil člověka. Může to být pasivní odpočinek v přírodě, nebo aktivním se zúčastněním celé řady aktivit, od sportovních her, po houbaření a zahrádkaření.
- *kulturně poznávací cestovní ruch*, jehož hlavním motivem je poznávání. Zaměřením tohoto typu cestovního ruchu je poznávání tradic, historie, kultury a zvyků určitého národu. V rámci kulturně poznávacího cestovního ruchu jsou navštěvovány kulturně historické památky, kulturní akce, kulturní zařízení a další atraktivita.
- *kulturně poznávací cestovní ruch* hraje významnou roli ve vzdělávacím procesu a rozšiřuje kulturně společenský rozhled obyvatelstva.
- *cestovní ruch se vzdělávacími motivy* zahrnuje cestování s cílem dalšího vzdělávání. Příklady tohoto typu cestovního ruchu jsou zájezdy s výukou jazyků, různých sportovních disciplín nebo zájezdy do významných míst s odborným programem a vedením.
- *náboženským cestovním ruchem nebo poutní turistikou* je označován takový typ cestovního ruchu, kde hlavním motivem účasti je návštěva poutních a posvátných míst, církevních památek a religiálních slavností.
- *cestovní ruch se společenskými motivy* je zaměřený na mezilidskou komunikaci a společenské styky. Příkladem tohoto typu cestovního ruchu jsou návštěvy přátel, příbuzných a známých, návštěvy festivalů a kulturních akcí. Často sem bývá

zařazována klubová turistika představující účast na cestovním ruchu cíleně utvořených skupin lidí se společnými zájmy a obdobným stylem trávení volného času.

- *zdravotně orientovaný cestovní ruch* je zaměřen na rehabilitaci, zdravotní prevenci a léčení následků nemocí s cílem posílení, obnovení nebo udržení zdravotního stavu člověka. Tento typ cestovního ruchu sehrává důležitou roli při snahách zlepšit zdravotní stav obyvatelstva a zvýšit vědomosti lidí v oblasti péče o vlastní zdraví.
- *sportovně orientovaný cestovní ruch* zahrnuje pasivní účast na sportovních akcích, které se konají mimo místo bydliště účastníků (sportovní diváctví), nebo krátkodobé a dlouhodobé pobyty se sportovní tematikou. Do této skupiny aktivit patří cykloturistika, vysokohorská turistika, pěší turistika a celá řada dalších aktivit.
- *cestovní ruch s dobrodružnými motivy* je velmi specifickým typem cestovního ruchu. Účastníci cestovního ruchu s dobrodružnými motivy vyhledávají intenzivní zážitky, boj s přírodou a často i nebezpečné situace. Příklady tohoto typu turistiky jsou extrémní sporty, sjezdy divokých řek atd.
- *cestovní ruch orientovaný na poznání přírodního prostředí* se prolíná s jinými typy cestovního ruchu a hlavním zaměřením je poznání přírody, její fauny a flory. Zahrnuje pozorování divoké přírody, návštěvu rezervací a přírodních parků, chráněných oblastí nebo unikátních přírodních atraktivit.
- *cestovní ruch s profesními motivy* převážně probíhá v pracovním čase účastníků a je součástí pracovních povinností. Nejrozšířenějšími typy cestovního ruchu s profesními motivy jsou obchodní cestovní ruch, kongresový cestovní ruch, cestovní ruch veletrhů a výstav a incentivní cestovní ruch.
- *cestovní ruch specificky orientovaný* zahrnuje různorodé motivy či jejich kombinace a je představován například nákupním nebo politickým cestovním ruchem.

Další možností členění cestovního ruchu je členění na základní a specifické formy. Do základních forem patří rekreační, kulturně-poznávací, lázeňsko-léčebný a sportovně-turistický cestovní ruch. Mezi specifické formy se řadí cestovní ruch mládeže, třetí generace, rodin s dětmi, lovecký, kongresový, incentivní, zážitkový a agroturistika.

1.2. Charakteristika státu Ukrajina

Ukrajina je východoevropská země, která na severu sousedí s Běloruskem, na východě s Ruskem, na západě hraničí s Polskem, Slovenskem a Maďarskem, jihozápadní hranice je tvořena státní hranicí s Rumunskem. Černé a Azovské moře, která jsou od sebe oddělena poloostrovem Krym, tvoří jižní hranici Ukrajiny.

Po rozpadu Sovětského svazu v roce 1991 vznikla nezávislá Ukrajinská republika. S rozlohou 603 700 km² je to druhý největší stát Evropy (po Rusku)². Země je převážně rovinatá, největšími pohořími jsou Karpaty na jihozápadě a Krymské hory, které se nachází v jižní části Krymského poloostrova.

Země se dělí na 27 správních celků: 24 oblastí, 2 města se speciálním statutem (Kyjev a Sevastopol) a autonomní republiku Krym. Hlavním městem je Kyjev, který leží na řece Dněpr. Úředním jazykem je ukrajinština, ale v jižních a východních oblastech se používá také ruština. Statistiky Ukrajinského statistického úřadu vykazují rychlé a dramatické snížení počtu obyvatelstva a v současné době počet osob žijících na území státu činí 45 453 300, z nichž 68,7 % žije ve městech (stav k 1. 1. 2012). Pro srovnání v roce 1992 bylo Ukrajinců přes 52 milionů, podle sčítání lidu z roku 2007 měla Ukrajina necelých 46 217 659 obyvatel.³ Hlavními příčinami této negativní tendence jsou nízká porodnost a negativní migrační saldo. Národnostní složení populace na území dnešní Ukrajiny je velmi rozmanité. (viz tabulka č.1)

Tabulka č.1: Dělení obyvatel podle národnostního složení

Národnost	Podíl na celkovém počtu
Ukrajinci	77,8 %
Rusové	17,3 %
Bělorusové	0,6 %
Moldavané	0,5 %
Bulhaři	0,4 %
Poláci	0,3 %
Maďaři	0,3 %

Zdroj: <http://ukrstat.gov.ua/>

² mundo.cz, Základní informace o Ukrajině. Dostupný z WWW: <http://www.mundo.cz/ukrajina>

³ ukrstat.gov.ua, Державна служба статистики України. Dostupný z WWW: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Nejrozšířenějším náboženstvím je pravoslavné křesťanství. Část pravoslavných uznává Ukrajinskou pravoslavnou církev Kyjevského patriarchátu, část se hlásí k Ukrajinské pravoslavné církvi Moskevského patriarchátu. Menšinu tvoří přívrženci římskokatolické církve a řeckokatolické církve. Na Krymu je velmi rozsáhlá muslimská menšina. Ukrajínští Tataři se hlásí k islámu a představují 1% (půl milionu osob) ze všech věřících. Kdysi velmi rozšířený judaismus je dnes jen okrajovým náboženstvím s několika statisíci přívrženci.⁴

1.3. Vyhledávané turistické destinace a jejich charakteristika

Ukrajina je země s bohatou kulturou, rozmanitou přírodou a krajinou. Ročně ji navštěvuje velké množství turistů a jejich počet neustále roste. Země láká návštěvníky krásnými přírodními místy, vhodnými jak pro výlety s rodinou, tak i pro milovníky dobrodružství v náročných podmínkách. Díky bohaté ukrajinské historii země disponuje pestrým kulturním dědictvím a celou řadou cenných památek. Z hlediska domácího cestovního ruchu jsou nejvyhledávanějšími turistickými destinacemi poloostrov Krym, ukrajinské Karpaty, hlavní město Kyjev, Lvov a Oděsa.

1.3.1. Poloostrov Krym

Krym je poloostrov ležící na severu Černého moře. V roce 1954 byl vyňat z Ruské SFSR a přičleněn k Ukrajinské SSR. Severní rovinatá krajina je pokrytá stepními porosty a ostře kontrastuje s lesnatými kopci Krymských hor na jihu. Díky příjemnému podnebí a panenské přírodě byl Krym od 60. let 19. století hojně vyhledáván vyššími ruskými společenskými vrstvami, včetně carské rodiny. Za sovětské éry byl poloostrov vyhlášenou rekreační oblastí pro nejvyšší stranické a státní funkcionáře, stejně jako pro dělnické a pionýrské organizace.⁵ Jedním z nejvýznamnějších letních táborů pro děti byl například Artěk. Po rozpadu Sovětského svazu se počet návštěvníků výrazně snížil a turistické odvětví regionu čelilo krizi. Krymský poloostrov je oblíbeným místem pro odpočinek nejen pro ukrajinské obyvatelstvo, ale také pro návštěvníky z republik bývalého Sovětského svazu, zejména z Ruska. Krym je už desítky let vyhledávanou letní turistickou destinací a každou sezónu přijíždějí na poloostrov přeplněné vlaky ze všech koutů Ukrajiny, Ruské Federace a dalších států.

⁴ razumkov.org, Соціологічне опитування: віруючими якої конфесії ви себе вважаєте? Dostupný z WWW: http://razumkov.org.ua/ukr/poll.php?poll_id=300

⁵ poznani.cz, Krym. Dostupný z WWW: <http://www.poznani.cz/krym/poznavaci-zajezdy/?LangID=1>

Největším lákadlem pro turisty jsou především krymská mořská pobřeží se skalami a oblázkovými i písčnými plážemi. V pestré historii poloostrova se vystřídaly kultury antických Řeků i Skytů, středověkých benátských a janovských obchodníků i potomků Čingischána. Převážná část krymských přírodních a kulturně-historických památek leží v jižní části poloostrova. Krym je známý bohatým a rozmanitým kulturním dědictvím - nachází se zde archeologická naleziště z období antiky, byzantské pevnosti, jeskynní kláštery a města, tatarské vesnice, mešity a paláce. Nejvyhledávanějšími krymskými turistickými atraktivitami jsou Voroncovský palác v Alupce, přístav Balaklava, Vlastovčí hnízdo, skalní masiv Kara Dag, palác Livadia, ruiny antického Chersonesu, Bachčisaraj a mnoho dalších. Nejznámějšími turistickými centry Krymského poloostrova jsou Jevpatorija, Jalta, Sevastopol, Alušta, Alupka, Sudak a Feodosija.

1.3.2. Hlavní město Kyjev

Kyjev je hlavním městem Ukrajiny a patří k nejstarobyljším městům Evropy. Počet obyvatel činí 2 860 400 lidí. Historické centrum města se rozkládá na pahorcích na západním břehu řeky Dněpr.⁶ Kyjev je největším ukrajinským městem, významnou dopravní křižovatkou a centrem kultury a hospodářství státu. Díky své starobylosti bývá nazýván „matkou měst ruských“.

Hlavní město bylo založeno na přelomu 5. a 6. století n. l. Odpradávná měl Kyjev všeruský a všeevropský význam jako důležitá křižovatka obchodního ruchu. Na konci 10. století přijal kníže Vladimír I. křesťanství, což bylo přelomovým okamžikem v historii nejen ukrajinského národu, ale všech východních Slovanů. V různých historických úsecích patřil Kyjev Polsku, Litvě a v roce 1654 se stal součástí Ruska.⁷ V 19. století vzrůstající blahobyt, ke kterému přispěla výhodná poloha na křižovatce obchodních cest, doprovázel i kulturní rozkvět města. Významnou roli v ekonomickém a finančním životě hlavního města hráli Židé, kteří byli vynikajícími obchodníky. Za 2. světové války byl Kyjev velmi poškozen, zahynulo v něm přes 200 000 lidí, z nichž Židů bylo 35 000, a historické centrum bylo srovnáno se zemí.⁸ Přesto nepřišlo o svého unikátního genia loci a po válce bylo město velmi rychle obnoveno.

⁶ kyjev.com, Kyjev – hlavní město Ukrajiny. Dostupný z WWW: <http://kyjev.com/#kyjevvezkratce>

⁷ imsu-kyiv.com, Стародавній Київ. Dostupný z WWW: <http://imsu-kyiv.com/kiv/starodavnj-kiv-do-xiii-stoltja.html>

⁸ turistika.cz, Kyjev. Dostupný z WWW: <http://www.turistika.cz/mista/kyjev>

Kyjev láká lidi z celé země i turisty ze zahraničí. Krásné scenérie města, kde se snoubí historická architektura s přírodou, jsou poutavé pro všechny. Na Seznamu UNESCO je zapsáno 5 ukrajinských památek, dvě z nich se nacházejí v Kyjevě (katedrála sv. Sofie a Kyjevskopečerská lávra). Pravoslavný chrám sv. Sofie je kamennou stavbou z 11. století, postavenou z podnětu Jaroslava Moudrého. Katedrála je cenná především díky svým mozaikám a freskám, které se zachovaly do současnosti. Kyjevskopečerská lávra je klášterní komplex, který byl založen v roce 1051 poustevníky Feodosijem a Antonijem. V současné době je sídlem metropolity Volodymyra, duchovního vůdce ukrajinské pravoslavné církve.⁹

Cestovní ruch hraje významnou roli v rozvoji Kyjeva. Neustálý růst počtu návštěvníků města stimuluje ekonomickou aktivitu, a to zejména ve sféře ubytovacích a stravovacích služeb. Turismus se stal jednou z nejdůležitějších a nejprínosnějších částí městské ekonomiky. Turistický potenciál Kyjeva je obrovský, ale zaostalá infrastruktura a nedostatek kvalitních ubytovacích a stravovacích zařízení znemožňují jeho využití. Avšak v posledních letech statistiky ukazují pozitivní tendence. Podle nejnovějších průzkumů navštívilo Kyjev v roce 2011 kolem 11,2 milionu turistů, což je o 20 % více než v roce 2010.¹⁰

1.3.3. Karpaty

Ukrajinské Karpaty jsou součástí rozsáhlého pásmového pohoří. Z jeho celkové rozlohy se na území Ukrajiny nachází jen necelých 11%. Přesto se na takto relativně malém území vytvořil neobyčejně bohatý a členitý reliéf s velmi bohatými izotopy. Hora Hoverla s výškou 2061 m je nejen nejvyšším vrcholem Ukrajiny, ale také nejvyšším vrcholem flyšového pásma Karpat.¹¹

Ukrajinská část Karpat se rozkládá na území Zakarpátí, Haliče na severu a Bukoviny na východě horského pásma. Jedná se o regiony s rozdílnou historií, kulturou a nářečím. Jižní Halič byl součástí Polska, Bukovina součástí Rumunska a o Zakarpátí se dělilo Maďarsko a později vzniklé Československo. V současné době zasahují Karpaty do čtyř administrativních jednotek Ukrajiny – Zakarpatské, Lvovské, Ivano-Frankovské a Černovické oblastí.

⁹ airtravelservice.cz, Kyjev. Dostupný z WWW: <http://www.airtravelservice.cz/ukrajina.html>

¹⁰ kyiv.comments.ua, Столична влада каже, що туристи місту непотрібні. Dostupný z WWW: <http://kyiv.comments.ua/news/2011/12/28/161233.html>

¹¹ karpaty.net, Ukrajina (ukrajinské Karpaty) - přehled pohoří. Dostupný z WWW: <http://www.karpaty.net/ukrajina/ukrajina.htm>

Ukrajinské Karpaty jsou unikátní přírodní zónou a zároveň velmi populární a vyhledávanou turistickou destinací. V létě jsou ukrajinské poloniny rájem milovníků pěší turistiky a těch, kteří preferují pasivnější dovolenou. V posledních letech získává na popularitě ekoturismus a venkovský cestovní ruch. Počet zájemců o poznání přírodních rezervací, národních parků, chráněných krajinných oblastí a dalších přírodních krás stále roste. V zimě proudí desítky tisíc návštěvníků ze všech koutů Ukrajiny do Karpat za klidnou dovolenou v přírodě. Nízká kvalita sjezdovek a nerozvinutá infrastruktura cestovního ruchu bohužel nutí milovníky lyžování a jiných zimních sportů jet do Polska nebo na Slovensko. Paradoxem je, že cena víkendového zájezdu do zahraničí je občas nižší než cena za stejný balíček služeb do ukrajinských Karpat. Poptávka po službách cestovního ruchu regionu značně převyšuje nabídku. Slabá konkurence mezi podnikateli a nedostatek investic do cestovního ruchu způsobují velmi pomalé tempo rozvoje a zlepšení infrastruktury regionu. Cena poskytovaných služeb neodpovídá jejich kvalitě.

V souvislosti s častými povodněmi se v současné době čím dál více hovoří o nedostatečné ochraně ukrajinských Karpat a nerozumném hospodaření v horských oblastech. V roce 1968 byla vyhlášena Karpatská rezervace s cílem zachování biologické rozmanitosti a chránění nejohroženějších a nejvzácnějších druhů rostlin a živočichů. Vzhledem k tomu, že ochrana byla nedostačující a docházelo k vymizení unikátních a vzácných druhů rostlin a živočichů, byl v roce 1980 vytvořen Karpatský národní park. S celkovou rozlohou 50,3 tisíc hektarů to byl první národní park na Ukrajině.¹² Kvůli vládní korupci a nedostatečně přísné ochraně ukrajinských Karpat dochází v dnešní době k systematickému ničení karpatského ekosystému.

1.3.4. Oděsa

Oděsa, ležící v Černomořské nížině, mezi ústím Dněstru a Jižního Bugu, je nejvýznamnějším černomořským přístavním městem a „letním hlavním městem Ukrajiny“. S více než milionem obyvatel je to čtvrté největší město Ukrajiny a oblíbená turistická destinace.

Město bylo založeno v roce 1794 za vlády ruské carevny Kateřiny II. Veliké. Původně to byl malý přístav, který však během napoleonských válek získal velký strategický význam a v roce 1803 i městská práva. Ke kulturnímu vzestupu pomohly i nucené pobyty některých

¹² karpaty.com.ua, Карпатський природний національний парк. Dostupný z WWW: <http://www.karpaty.com.ua/?chapter=8&item=90>

slavných spisovatelů, jako byl Gogol, Puškin a Mickiewicz. Historie Oděsy je velmi pestrá, po pádu carského Ruska se zde vystřídalo několik vlád, od srpna 1941 do dubna 1944 byla okupována Německem a Rumunskem. Město bylo od roku 1944 součástí Ukrajinské sovětské socialistické republiky a od roku 1991 už nezávislé Ukrajiny.¹³

V současnosti je Oděsa ruský hovořící město s kosmopolitní atmosférou a mnoha přímořskými písčnými plážemi a architektonickými zajímavostmi a muzei.¹⁴ Centrum je postaveno na místě bývalé pevnosti, většina staveb pochází z 19. století a jsou postaveny v klasicistním stylu.¹⁵ Neodmyslitelnou součástí a zároveň dominantou historického centra Oděsy jsou Potěmkinovy schody, které vedou z městského centra k přístavu a kterých je celkem 129. Ve srovnání s Kyjevem nebo Lvovem není v Oděse tolik pamětihodností, ale architektura města a výjimečná atmosféra, vyznačující se zřetelným géniem loci, mají veliké kouzlo. Mezi nejvýznamnější památky patří budova Divadla opery a baletu, katedrála Proměnění Páně, kostel sv. Pantelejmona, Preobraženská katedrála a socha Puškina, jenž v Oděse napsal první kapitoly Evžena Oněgina.

Z hlediska cestovního ruchu je Oděsa hlavním konkurentem Lvova a Kyjeva, protože může nabídnout návštěvníkům nejen architektonické památky a rozmanité kulturní akce, ale i odpočinek na pobřeží Černého moře. V létě do města přijíždí velké množství turistů z Ukrajiny, Ruska, Moldavska a Běloruska. V posledních letech také roste počet návštěvníků ze států Evropské unie. Oděsa má rozvinutou infrastrukturu cestovního ruchu, jenž tvoří významnou část hospodářství města.

1.4. Organizace cestovního ruchu na Ukrajině

V oblasti organizace a řízení cestovního ruchu na Ukrajině působí Ministerstvo kultury Ukrajiny, jehož hlavními úkoly jsou tvorba legislativy a příprava programů rozvoje cestovního ruchu. Na regionální úrovni státní politiku v cestovním ruchu realizují oblastní rady (krajské úřady). Mezi jejich hlavní povinnosti patří: provádění analýzy turistického odvětví a zpracování koncepce rozvoje cestovního ruchu na území kraje, koordinace vytváření a rozdělování

¹³ MARTÍNEK, Jiří, *Ukrajina a Moldavsko*. Praha.: Olympia, 2011, ISBN 987-80-7352-951-2, s. 129

¹⁴ ukrajina-foto.estranky.cz, Ukrajina – země k navštívení. Oděsa. Dostupný z WWW: <http://www.ukrajina-foto.estranky.cz/clanky/odesa.html>

¹⁵ som.org.ua, Історизм в архітектурі Одеси. Dostupný z WWW: <http://www.som.org.ua/k303811.html>

finančních zdrojů, spolupráce s orgány památkové péče a ochrany přírody a s podnikatelskou sférou, propagace rozvoje cestovního ruchu.

Verchovná rada Ukrajiny (ukrajinský parlament) stanovuje hlavní priority státní politiky v cestovním ruchu. V roce 1995 byl přijat zákon č.324/95-BP o cestovním ruchu, který se týká právních, sociálně-hospodářských a organizačních zásad realizace státní politiky ve sféře turismu. Dalšími důležitými normativními akty jsou nařízení prezidenta Ukrajiny č.127/2001 z 2. 2. 2001 O podpoře rozvoje cestovního ruchu na Ukrajině a nařízení prezidenta Ukrajiny č.1213/2001 ze 14. 12. 2001 O zajištění realizace státní politiky ve sféře cestovního ruchu. V roce 2008 byla schválena Strategie rozvoje cestovního ruchu na Ukrajině.

1.5. Trh cestovního ruchu Ukrajiny – analýza dynamiky rozvoje v roce 2010

Cestovní ruch na Ukrajině zatím nedosáhl evropské úrovně rozvoje, je však jedním z nejdynamičtěji se rozvíjejících odvětví ukrajinské ekonomiky. Podle Ukrajinského statistického úřadu převažuje příjezdový cestovní ruch nad výjezdovým, ale tento rozdíl se s každým rokem snižuje. V roce 2011 Ukrajinu navštívilo 21 415 296 turistů a hranice státu překročilo 19 773 143 Ukrajinců.¹⁶ Největší turistické toky směřovaly do Kyjeva, Lvova, Oděsy, na poloostrov Krym a do Ukrajinských Karpat.

1.5.1. Příjezdový cestovní ruch¹⁷

Během roku 2010 navštívilo Ukrajinu 21,1 mil. cizinců, což je o 2 % nebo o 381 200 osob více než v roce 2009. Důvodem růstu toků příjezdového cestovního ruchu bylo zvýšení počtu soukromých cest. Ukrajinský statistický úřad zaznamenal následující trendy v příjezdovém cestovním ruchu:

- nečekaný pokles organizovaného turismu o 17 %. Ve srovnání s rokem 2009 přijíždělo méně turistů především z Běloruska, Ruska, Kanady, USA a Polska.

¹⁶ ukrstat.gov.ua, Державна служба статистики України. Dostupný z WWW: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

¹⁷ Zpracováno ze zdrojů: ukrexport.gov.ua, Довідка про динаміку туристичних потоків в Україні. Dostupný z WWW: <http://ukrexport.gov.ua/ukr/turizm/ukr/4578.html>; ukrstat.gov.ua, Державна служба статистики України. Dostupný z WWW: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

- méně účastníků cestovního ruchu navštívilo Ukrajinu za pracovním účelem, což je tendencí posledních několika let. Zároveň byl zaznamenán nárůst počtu soukromých cest. (viz tabulka č.2)

Avšak celková struktura příjezdového cestovního ruchu se změnila pouze o 1 % v neorganizovaném cestovním ruchu (v roce 2009 činil 89 % na celkovém počtu turistů) a o 1 % se snížil počet účastníků organizovaného cestovního ruchu.

Tabulka č.2: Struktura příjezdového cestovního ruchu dle způsobu zabezpečení cesty

Služební cesta	0,7 mil.	4 % toku	Pokles o 10 % nebo o 84,5 tisíc osob
Organizovaný	1,2 mil.	6 % toku	Pokles o 17 % nebo o 234,7 tisíc osob
Neorganizovaný	19,2 mil.	90 % toku	Nárůst o 4 % nebo o 700,4 tisíc osob
Celkem	21,1 mil.	100 %	

Zdroj: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Nejvíce turistů na Ukrajinu přijíždělo ze členských států Společenství nezávislých států (organizace zahrnující 9 z 15 bývalých svazových republik Sovětského svazu: Arménii, Ázerbájdžán, Bělorusko, Kazachstán, Kyrgyzstán, Moldavsko, Rusko, Ukrajinu, Uzbekistán a Tádžikistán) a z Polska. Jednou z priorit ukrajinské vlády v rozvoji odvětví cestovního ruchu je přilákání návštěvníků ze států Evropské unie, jejichž počet byl ve srovnání s rokem 2009 nižší o 7%. (viz tabulka č.3)

Tabulka č.3: Struktura příjezdového cestovního ruchu dle geografického původu návštěvníků

Společenství nezávislých států	15,4 mil.	73 %	Růst o 5 % nebo o 747,9 tisíc
Evropská unie	5,3 mil.	25 %	Pokles o 7 % nebo o 393,4 tisíc
Ostatní	458,1 tis.	2 %	Růst o 6 % nebo o 26,5 tisíc

Zdroj: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Největší podíl na celkovému počtu návštěvníků tvoří turisté ze států, které hraničí s Ukrajinou. Rusové, Bělorusové, Moldavani, Poláci a Maďaři proudí přes státní hranice za různými účely, buď osobními, nebo služebními. Jejich počet činí 85 % z celkových turistických toků. V roce 2010 bylo nejvíce návštěvníků z Ruska (37 %), dvakrát méně lidí přijelo z Moldavska (19 %) a Běloruska (14 %). (viz tabulka č.4)

Tabulka č.4: Top 5 zdrojových zemí příjezdového cestovního ruchu

Země	Počet návštěvníků	Podíl na celkovém počtu	Nárůst/Pokles
Rusko	7 881 321	37 %	Nárůst o 13 %
Moldavsko	4 057 678	19 %	Pokles o 6 %
Bělorusko	3 056 157	14 %	Nárůst o 2 %
Polsko	2 085 245	10 %	Pokles o 18 %
Maďarsko	941 240	5 %	Nárůst o 16 %
Celkem	18 021 641	85 %	

Zdroj: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

V roce 2011 Ukrajinu navštívilo 8848 turistů z České republiky. Nejvyhledávanějšími destinacemi jsou ukrajinské Karpaty, západní Ukrajina, hlavní město Kyjev, Oděsa a Krym.

1.5.2. Výjezdový cestovní ruch¹⁸

Každoročně stále více občanů Ukrajiny cestuje mimo svůj rodný stát. Největší toky míří do států, které hraničí s Ukrajinou. Na jedné straně, stejně jako v příjezdovém cestovním ruchu, existuje trend snížení podílu organizovaného cestovního ruchu a na straně druhé zvýšení cestování, kdy si veškeré služby zajišťují účastníci sami. (viz tabulka č.5)

Tabulka č.5: Struktura výjezdového cestovního ruchu dle způsobu zabezpečení cesty

Služební cesta	0,9 mil.	5 %	Nárůst 3 %, tj. o 28,9 tisíc
Organizovaný	1,3 mil.	7 %	Pokles o 10 %, tj. o 147,5 tisíc
Neorganizovaný	15 mil.	88 %	Nárůst o 15 %, tj. o 2 mil.

Zdroj: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Jak již bylo zmíněno, nejvyhledávanějšími turistickými destinacemi jsou sousední státy. Nicméně rozdíl mezi počtem účastníků cestovního ruchu, kteří si jako svou cílovou destinaci vybrali státy SNS, a těmi, kteří preferovali země EU, není tak velký jako v příjezdovém

¹⁸ Zpracováno ze zdrojů: ukrexport.gov.ua, Довідка про динаміку туристичних потоків в Україні. Dostupný z WWW: <http://ukrexport.gov.ua/ukr/turizm/ukr/4578.html>; ukrstat.gov.ua, Державна служба статистики України. Dostupný z WWW: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

cestovním ruchu. V porovnání s rokem 2009 byl zaznamenán nárůst počtu cestujících do všech destinací. (viz tabulka č.6)

Tabulka č.6: Struktura výjezdového cestovního ruchu dle destinací

SND	8,3 mil.	49 %	Nárůst o 3 %, tj. o 269,3 tisíc
EU	7,7 mil.	45 %	Nárůst o 22 %, tj. o 1,4 mil.
Ostatní	1,1 mil.	6 %	Nárůst o 17 %, tj. o 161,8 tisíc

Zdroj: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Mezi pět nejvyhledávanějších cílových destinací, které přijímají přes 80 % všech cestujících do zahraničí, patří Rusko (30 % z celkových toků), Polsko (23 %), Moldavsko (11 %), Maďarsko (10 %) a Bělorusko (7 %). (viz tabulka č.7)

Tabulka č.7: Top 5 destinací výjezdového cestovního ruchu

Země	Počet návštěvníků	Podíl na celkovém počtu	Nárůst/Pokles
Rusko	5 233 972	30 %	Nárůst o 5 %
Polsko	3 999 602	23 %	Nárůst o 35 %
Moldavsko	1 889 724	11 %	Pokles o 5 %
Maďarsko	1 789 308	10 %	Nárůst o 12 %
Bělorusko	1 135 094	7 %	Nárůst o 9 %
Celkem	14 047 700	81 %	

Zdroj: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Česká republika se stává stále více cílem turistů z Ukrajiny a je na jedenáctém místě v seznamu nejvyhledávanějších cílových destinací. Podle údajů ukrajinského zastoupení agentury CzechTourism, v roce 2010 se zvýšil zájem ukrajinských turistů o Česko o 37 %. Turisté z Ukrajiny jezdí nejvíc do Prahy, Karlových varů a Českého Krumlova. Nejčastější jsou typické skupinové zájezdy.¹⁹

¹⁹ aktualne.centrum.cz, Ukrajinské turisty lákají do Česka hlavně lázně. Dostupný z WWW: <http://aktualne.centrum.cz/ekonomika/nakupy/clanek.phtml?id=699439>

1.6. Vliv společenských akcí a událostí na cestovní ruch

Kulturně společenské služby uspokojují poptávku účastníků cestovního ruchu po zábavě a poučení. Organizované akce tvoří významnou složku nabídky společenských atraktivit, mezi něž patří například folklórní slavnosti, jarmarky, dožínkové slavnosti, filmové a hudební festivaly atd.²⁰

Vliv společenských akcí a událostí na cestovní ruch nelze podcenit. Dopady jsou pozitivní především z hospodářského a sociálního hlediska. Pořádání těchto akcí přiláká větší počty návštěvníků, což způsobuje vytváření nových pracovních míst, zvýšení příjmů z cestovního ruchu a ekonomický růst destinace.

Cílem mnoha významných společenských akcí je propagace a popularizace místních zvyků a tradic. Zapojení místních obyvatel a účastníků cestovního ruchu do poznání kultury napomáhá k ochraně a udržování tradic a zvýšení povědomí o regionu. Organizované akce rovněž přispívají ke zlepšení celkové image turistické destinace, což zvyšuje investiční atraktivnost regionu a celkové turistické toky.

Jak už bylo zmíněno, významné kulturně společenské akce přitahují velké počty turistů, čímž se zvyšují infrastrukturní nároky. Proto vznikají nové a rekonstruují se existující ubytovací a stravovací zařízení. Zvyšující se poptávka po službách cestovního ruchu pozitivně ovlivňuje jejich kvalitu a konkurenční prostředí v jednotlivých odvětvích.

1.7. Mistrovství Evropy ve fotbale

Mistrovství Evropy ve fotbale (EURO 2012) se bude konat na Ukrajině a v Polsku v průběhu června. Tyto státy byly zvoleny na zasedání výkonného výboru v roce 2007, kdy porazily další kandidáty - Itálii a společné pořadatelské Maďarsko a Chorvatsko.²¹

EURO 2012 je prvním reálným projektem Ukrajiny a Evropské unie. Mistrovství může zlepšit image státu a ukázat, že země má obrovský ekonomický, přírodní a turistický potenciál. Tato pro Ukrajinu mimořádná událost je impulzem k rozvoji příznivého investičního prostředí, což přiláká finanční prostředky a potenciální investory.

²⁰ czechtourism.cz, Charakteristika a význam cestovního ruchu v Česku. Dostupný z WWW: <http://www.czechtourism.cz/didakticke-podklady/1-charakteristika-a-vyznam-cestovniho-ruchu-v-cesku/>

²¹ lide.uhk.cz, Základní informace o UEFA EURO 2012. Dostupný z WWW: <http://lide.uhk.cz/fim/student/macnevi1/>

Jednou z nejdůležitějších podmínek Unie evropských fotbalových asociací (UEFA) bylo vybudování infrastruktury odpovídající úrovni mistrovství. Aby země splnila všechny podmínky pořadatelské, byl v roce 2008 schválen Plán přípravy na EURO 2012 a jednou z priorit ukrajinské vlády na dalších 4 roky bylo jeho plnění.²²

Pořádání Mistrovství Evropy ve fotbale je pro Ukrajinu velkou propagací. Nesporným pozitivem je komplexní rozvoj infrastruktury nejen ve městech, která pořádají fotbalové zápasy, ale také v jiných vyhledávaných turistických destinacích. Nejvíce prostředků bylo určeno na stavby a rekonstrukce stadionů a na opravy drah, které byly ve velmi špatném stavu. Součástí přípravy na EURO 2012 byla také modernizace letišť tak, aby tato letiště odpovídala evropské úrovni.

Jednou z nejslabších stránek infrastruktury na Ukrajině jsou ubytovací a stravovací zařízení. EURO 2012 přiláká do země velké množství návštěvníků a bude potřeba jim nabídnout celou škálu služeb, z nichž nejpodstatnější jsou ubytování a stravování. V posledních pěti letech byla zrekonstruována a postavena celá řada hotelů. Nicméně kapacita ubytovacích zařízení stále není dostačující, chybí především čtyřhvězdičkové a pětihvězdičkové hotely.

Podle odhadu přijede na Mistrovství Evropy ve fotbale 2012 do ukrajinských měst přes 800 tisíc fotbalových fanoušků.²³ Předpokládá se, že hlavním cílem turistů bude samozřejmě fotbal, ale zájem bude také o vyhledávané turistické destinace. Ministerstvo kultury a cestovního ruchu Ukrajiny proto připravuje 20 turistických tras s různou tematikou, které by ukázaly návštěvníkům unikátní přírodní památky a bohaté kulturní dědictví každého kraje.

²² newsru.ua, Підготовка до Євро 2012 обійдеться Україні в 127 млрд грн. Dostupný z WWW: http://www.newsru.ua/finance/08jul2009/evro_deshevshe.html

²³ blog.ubr.ua, Євро 2012 – рушій розвитку українського туризму. Dostupný z WWW: <http://blog.ubr.ua/finansy/vro-2012-rushi-rozvitku-ukrainskogo-turizmu-630>

2. Analýza cestovního ruchu města Lvov

2.1. Historie města Lvov²⁴

Lvov, největší a jedno z nejstarších měst západní Ukrajiny, je hospodářským, kulturním, vzdělávacím a politickým centrem celého regionu. Město leží v kopcovitém terénu na okraji vysočiny Roztočja na řídce Poltvě, 60 km východně od hranic s Polskem. Dnes je Lvov sídlem Lvovské oblasti a sedmým největším městem Ukrajiny se 735 000 obyvatel.

Město bylo založeno v roce 1256 knížetem Danilem Romanovičem Haličským a bylo pojmenováno podle jeho syna Lva. Lvov střídavě patřil pod několik mocností (Haličsko-volyňské knížectví, Polsko, Habsburská monarchie, Sovětský svaz), byl hlavním městem Haliče. Po dobytí polským králem Kazimírem Velikým byl Lvov zničen a musel být znovu postaven. Důležitým bodem v historii Lvova bylo obdržení magdeburského práva v roce 1356. Postupně se zde vytvořila německá, židovská a arménská komunita. V 15. století se úředním jazykem načas stala němčina, v 16. století se Lvov popoľštil – tehdy dostal i právo vyslat delegáty na sněm.

V letech 1375-1772 zde bylo sídlo Ruského vojvodství Polsko-litevského státu. Město bylo v té době významným kulturně-hospodářským centrem, největším mezi Kyjevem, Krakovem a Varšavou. Po prvním dělení Polska v roce 1772 se stala celá Halič součástí habsburské monarchie (jako hlavní město Haličsko-vladiměřského království). Od té doby byla prosazována germanizace a pro ukrajinskou a polskou kulturu to byly velmi těžké časy. Lvov byl hlavním centrem Poláků v monarchii. Během revoluce v roce 1848 se Poláci a Ukrajinci společně dožadovali demokratizace monarchie, za což město generál Hammerstein ostřeloval.

Během 1. světové války se o Lvov opakovaně bojovalo, od září 1914 do června 1915 byl okupován ruskou armádou. Po rozpadu Rakouska-Uherska připadla rozvinutá západní Ukrajina Polsku, v jehož rámci byl Lvov druhým největším městem. Obyvatelstvo tu tvořili převážně Poláci (51 %), Židé (31 %), Ukrajinci (16 %) a Němci.

Roku 1939 obsadil západní Ukrajinu Sovětský svaz. Následovaly mohutné represe včetně poprav a deportací na Sibiř, Lvov tak přišel o 25 000 obyvatel, hlavně Poláků. Válka s hitlerovským Německem nepřinesla zlepšení. Ukrajinská vláda, ustavená 30. června 1941, byla Němci rozpuštěna. Během okupace města od června 1941 do května 1944 zahynula v

²⁴ Zpracováno ze zdrojů: ІСАЄВИЧ Я., ЛИТВИН М., СТЕБЛИЙ Ф. *Історія Львова*, Львів: Центр Європи, 2006; MARTÍNEK, Jiří, *Ukrajina a Moldavsko*. Praha. : Olympia, 2011.

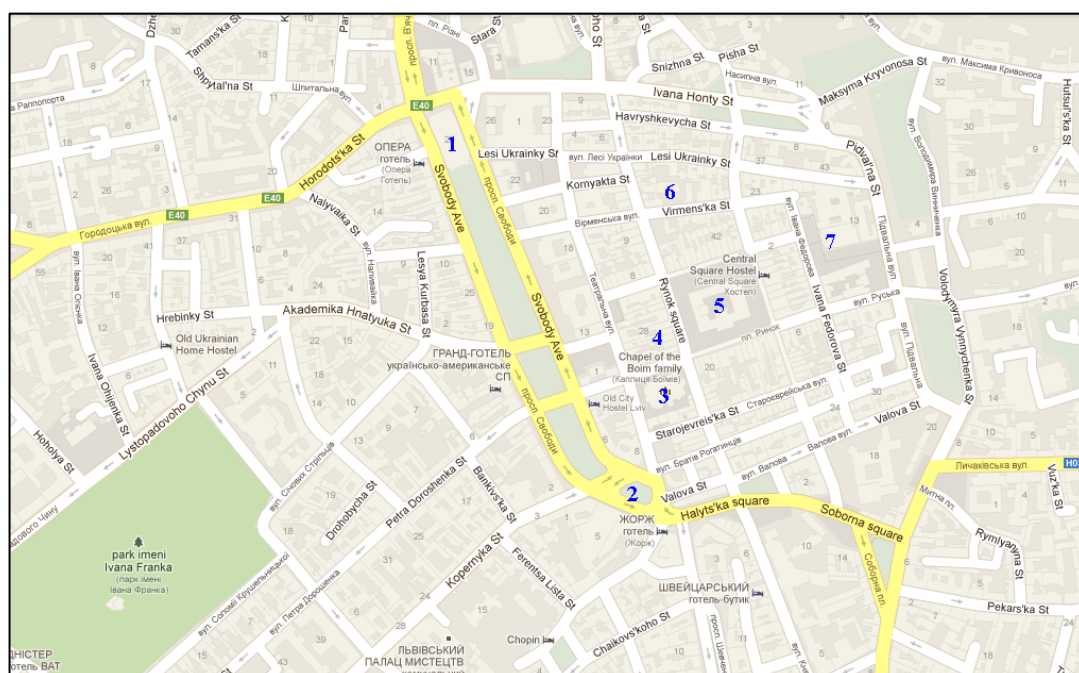
koncentračních táborech téměř celá židovská menšina (před válkou 150 000 lidí, po ní cca 800) i značný počet polských a ukrajinských obyvatel. Architektura města však válečnými událostmi kupodivu příliš neutrpěla.²⁵

Nový příchod sovětské moci znamenal pro místní Poláky volbu: zůstat ve Lvovské oblasti a stát se sovětskými občany, nebo se odstěhovat do Polska. Téměř všichni (350 000 lidí) nabídky k odchodu využili. Dnes ve Lvově žije sotva 6 000 Poláků a je to národnostně nejucelenější město na Ukrajině.

2.2. Historické centrum Lvova a hlavní náměstí Rynok

Historické centrum Lvova neboli Staré Město je první městská čtvrť a centrum kulturního, politického a hospodářského života města. Díky unikátní syntéze východoevropské architektury s architekturou Německa a Itálie a svému géniu loci bylo historické centrum Lvova v roce 1998 zapsáno na Seznam světového dědictví UNESCO.

Obrázek č.1: Mapa historického centra Lvova



Zdroj: <http://maps.google.com/>, vlastní zpracování

1 – Lvovské akademické divadlo opery a baletu

2 – Památník Adama Mickiewicze

3 – Kaple Boimů

4 – Chrám nanebevzetí Panny Marie

5 – Náměstí Rynok

6 – Arménská katedrála

7 – Dominikánský kostel

²⁵ MARTÍNEK, Jiří, *Ukrajina a Moldavsko*. Praha. : Olympia, 2011. s. 120

Hlavní osou a zároveň nejdelší ulicí historického centra je Prospekt Svobody, který začíná na náměstí Mickiewicze a končí u Národního akademického divadla opery a baletu. Dominantou Starého Města je středověká čtvrť s obytnými domy, restauracemi, kavárnami, architektonickými památkami a radnicí uprostřed.

Hlavním náměstím Lvova a srdcem Starého Města je čtvercové náměstí Rynok, které vzniklo ve 14. století v důsledku regulárního plánování zástavby dle vzoru středověkých západoevropských měst. Náměstí má šachovnicový půdorys ohraničený městskými hradbami. Náměstí Rynok, obklopené 44 činžovními domy a radnicí uprostřed, má plochu 142 x 129 m a je nejzachovalejším historickým prostranstvím na Ukrajině. V současné době je radnice, postavená v roce 1835 ve stylu vídeňského klasicismu, sídlem městské vlády a dominantou náměstí.²⁶

Architektonický vzhled náměstí byl formován v době rozkvětu renesance a nejlepší architekti té doby postavili budovu radnice a obytné domy. V současné době má Rynok renesanční podobu s pozůstatky gotického Lvova s křížovými přemostěními, která sotva zůstala celá po požáru v roce 1527, kdy město téměř celé vyhořelo. Hlavní lvovské náměstí bylo magnetem pro bohaté měšťany, šlechtu a duchovenstvo. Začaly zde proto vznikat domy stavěné nejčastěji na šíři tří oken a výškou nepřekračující 3 podlaží (vyšší a širší domy znamenaly mnohem větší daně, proto si je mohli dovolit pouze nejbohatší měšťané).²⁷ Každá budova na náměstí má unikátní historii.

Na náměstí se také nachází ústřední městská lékárna, která se jmenuje „Lékárna-muzeum“. V lékárně se zachovala alchymistická laboratoř a také vitráže. Lékárna byla otevřena v roce 1775 a pracuje nepřetržitě až do dnešních dnů.²⁸

²⁶ БІРЮЛЬОВ О. і кол. Архітектура Львова: час і стилі. XIII—XXI ст., Львів: Центр Європи, 2008, str. 54

²⁷ ІСАЄВИЧ Я., ЛИТВИН М., СТЕБЛІЙ Ф. *Історія Львова*, Львів: Центр Європи, 2006, str. 19

²⁸ infoglobe.cz, Lvov – Historický klenot Ukrajiny. Dostupný z WWW:
<http://www.infoglobe.cz/cestovatelsky-pruvodce/lvov-historicky-klenot-ukrajiny-ii/>

2.3. Architektonické památky

Centrem Starého Města je rozsáhlá středověká čtvrť. Až do současnosti se zde zachovalo ve velice dobrém stavu velké množství architektonických památek, tvořících nejcennější součást kulturního dědictví regionu. Čtvrť je tvořena rozsáhlým souborem světských a sakrálních staveb se zastoupením většiny architektonických stylů minulého tisíciletí. Mezi nejvýznamnější stavby patří Dominikánský kostel, katedrála Nanebevzetí Panny Marie, Kaple Boimů, Arménská katedrála, Národní akademické divadlo opery a baletu Solomiji Krušelnické a pomník Adama Mickiewizce.

2.3.1. Dominikánský kostel

Kostel dominikánů, zasvěcený Božímu Tělu a současně řeckokatolický kostel sv. Eucharistie, je jednou z nejcennějších památek Lvova a celé Ukrajiny. Unikátní památka se nachází v severovýchodní části historického centra Lvova a byla postavena na místě původního gotického kostela v letech 1749-1764 nákladem polského hejtmana Josefa Potockého. Výstavba kostela začala v roce 1749 podle projektu inženýra a architekta Jana de Witte. Během dalších patnácti let se zde vystřídalo několik architektů zodpovědných za řízení a kontrolu výstavby a v roce 1764 byl kostel dokončen. Při velkých požárech v letech 1766 a 1778 byla budova velmi poškozena, což vedlo k rozsáhlé rekonstrukci. Zvonice kostela sv. Eucharistie pochází z 19. století.²⁹

Kostel byl postaven ve stylu pozdního baroka podle západoevropských vzorů a je inspirován kostelem Karlskirche ve Vídni. Budova má půdorys kříže s typickým interiérem. Uprostřed se nachází velká elipsovité loď, jež je obklopena prstencem kaplí; fasáda je zdobena množstvím sloupů, soch a říms. Do dnešní doby jsou zachovány sochy Sebastiana Fesingera. Latinský nápis *Soli Deo honor et gloria* na průčelí v překladu zní: Jen Bohu patří čest a sláva.³⁰ V době Sovětského svazu zde bylo muzeum dějin náboženství a ateismu.

Tabulka č.8: Dominikánský kostel – souhrn základních informací

Adresa	náměstí Muzejne 1
Otevřeno	celoročně
Otvírací doba	Po-Ne, 09:00-18:00
Vstup	volný

Zdroj: osobní návštěva

²⁹ МЕЛЬНИК Б. *Вулицями стародавнього Львова*, 2. видання., Львів: Світ, 2002, str. 67

³⁰ БІРЮЛЬОВ О. *Архітектура Львова: час і стилі. XIII—XXI ст.*, Львів: Центр Європи, 2008, str. 73

2.3.2. Kostel nanebevzetí Panny Marie

Římskokatolický kostel nanebevzetí Panny Marie neboli Uspenská katedrála stojí v historickém centru Lvova na rohu tržiště. Tato architektonická památka byla postavena v letech 1591-1629 podle plánů polského architekta Pawla Rzymianina.³¹

Na místě současné Uspenské katedrály stávaly v různých historických obdobích tři velmi odlišné církevní budovy. První chrám existoval za knížecí vlády a byl vypálen roku 1340 při nájezdu polských feudálů. Chrám shořel v roce 1527 při velkém požáru, který zasáhl město. Stavba třetí budovy, nahrazující předchozí, byla dokončena v roce 1559 a trvala 12 let. Stavba čtvrté Uspenské katedrály, která se zachovala do dnešních dnů, byla zahájena v roce 1591.³²

Kostel je vzorem kombinace italské renesance a tradic ukrajinského stavebnictví. V 18. století byly přidány barokní prvky a postavena zvonice. Do dnešních dob se zachovaly cenné ikony z 18. a 19. století a zbytky maleb z 15. století. Za vlády komunistů nebyla katedrála uzavřena, biskup zde však nepůsobil. V roce 1991 byla Janem Pavlem II. obnovena místní diecéze.

Tabulka č.9: Kostel nanebevzetí Panny Marie – souhrn základních informací

Adresa	Ruská 5
Otevřeno	celoročně
Otvírací doba	Po – Ne, 08:00 – 17:00
Vstup	volný

Zdroj: osobní návštěva

2.3.3. Kaple Boimů

Kaple Boimů je jednou z nejvýznamnějších a nejzajímavějších památek sakrální architektury Ukrajiny. Byla postavena v letech 1609-1615 a je vzorem severního manýrismu na Ukrajině. Hřbitovní kaple patřila Boimům, rodině lvovských měšťanů maďarského původu. Jména tvůrců kaple jsou neznámá. Architektem byl pravděpodobně Andreas Bemer, který postavil radnici na náměstí Rynok a vyzdobil kaple Kampiánů. Prototypem této sakrální stavby

³¹ lvivbest.com, Успенська церква. Dostupný z WWW: <http://www.lvivbest.com/uk/churches/uspenska-cerkva>

³² city-adm.lviv.ua, Латинський катедральний костел. Dostupný z WWW: <http://www.city-adm.lviv.ua/for-tourist/should-see/austrian-lviv/5384-latinskij-katedralnij-kostel->

je hrobka Zikmudowska ze zámku Wawel v polském Krakově.³³ V sovětské době byla kaple Boimů uzavřena.

Exteriér a interiér hřbitovní kaple je bohatě zdoben. Autorem většiny soch v interiéru je Jan Pfister, sochař polského původu působící na Ukrajině v 17. století. Na vrcholu budovy se nachází socha Ježíše Krista Smutného. Tento obraz je velmi neobvyklý pro křesťanskou ikonografii tím, že se Ježíš Kristus na většině známých maleb opírá tváří o pravou ruku, nikoli naopak. Kaple Boimů je také známá pro svoje jednoduché, ale velmi cenné oltární kompozice.³⁴

Tabulka č.10: Kaple Boimů – souhrn základních informací

Adresa	Katedrální náměstí 1
Otevřeno	jaro-podzim, v zimě je zavřena
Otvírací doba	Út – Ne, 10:00-17:00
Vstup	5 UAH (15 Kč) dospělé osoby, 2 UAH (6 Kč) děti, studenti, senioři

Zdroj: osobní návštěva

2.3.4. Pomník Adama Mickiewicze

Pomník Adama Mickiewicze se nachází v centru Lvova na náměstí Adama Mickiewicze a byl slavnostně odhalen roku 1904. Přestože spisovatel nikdy nebyl ve Lvově, v roce 1898 byla vyhlášena soutěž na ztvárnění pomníku polského básníka. Vítězem se stal Anton Popel, známý lvovský sochař polského původu.³⁵ Kompozice pomníku se skládá ze sloupu z italské růžové žuly a soch básníka Adama Mickiewicze a anděla s lyrou. Toto významné umělecké dílo je bezpochyby jednou z hlavních atraktivit města a dominantou celého náměstí.

2.3.5. Arménská katedrála

Pro život středověkého Lvova hráli Arméni významnou roli. V centru města se kdysi na území chrámu nacházela arménská škola a tiskárna. Arménská katedrála byla postavena v roce 1363 architektem Doringem a je jediným chrámem arménské apoštolské církve na západní

³³ КАЧОР І. КАЧОР Л. *Марево давнього Львова*, Львів: Апріорі, 2009, str. 39

³⁴ БІРЮЛЬОВ О. Архітектура Львова: час і стилі. XIII—XXI ст., Львів: Центр Європи, 2008, str. 44

³⁵ lviv.ridne.net, Пам'ятник Міцкевичу на проспекті Свободи. Dostupný z WWW:
<http://lviv.ridne.net/node/210>

Ukrajine.³⁶ Během několika staletí byla církev náboženským a společenským centrem Arménů ve Lvově.

Do chrámového celku patří také klášter arménských benediktýnek (založen roku 1682), arménská banka (17. století), arcibiskupský palác (konec 18. století) a zvonice (17. - 18. století). Architektonický celek Arménského chrámu je unikátní památkou středověké arménské architektury. V 18. století prošel interiér barokními úpravami.³⁷

Budova Arménské katedrály sloužila během sovětské éry jako sklad Lvovské galerie. V roce 2000 byla vrácena zpět arménské komunitě a o rok později se zde konala první bohoslužba.

Tabulka č.11: Arménská katedrála - souhrn základních informací

Adresa	ulice Arménská 7
Otevřeno	V současné době je katedrála z důvodu rekonstrukce uzavřena.

Zdroj: osobní návštěva

2.3.6. Národní akademické divadlo opery a baletu Solomiji Krušelnycké³⁸

Národní akademické divadlo patří mezi nejznámější divadla Ukrajiny a nachází se v centru Lvova na třídě Svobody. O jeho výstavbě začali Lvovští vlastenci uvažovat ještě před rokem 1892. V konkurzu na nejlepší projekt zvítězil známý architekt Zygmunt Gorgolewski, autor mnoha budov v Německu a Polsku, a roku 1897 začaly práce na staveništi. Stavba trvala tři roky a byla největším projektem té doby. V roce 1934 bylo Velké městské divadlo z finančních důvodů zavřeno. Se vstupem Západní Ukrajiny do SSSR v roce 1939 bylo přejmenováno na Lvovské státní divadlo opery a baletu a otevřeno pro veřejnost (i během války). Na konci sedmdesátých let byla provedena rozsáhlá rekonstrukce budovy a obnovené divadlo bylo otevřeno roku 1984.

³⁶ dailylviv.com, Вірменська церква (Львів). Dostupný z WWW: <http://dailylviv.com/?page=churches&subpage=2>

³⁷ МЕЛЬНИК Б. *Вулицями стародавнього Львова*, 2. видання., Львів: Світ, 2002, str. 34

³⁸ Zpracováno ze zdrojů: opera.lviv.ua, Львівський академічний театр опери та балету ім. Соломії Крушельницької. Про театр. Dostupný z WWW: http://opera.lviv.ua/ua/1/pro_teatr.html; lviv-online.com. Львівський театр опери та балету. Dostupný z WWW: <http://lviv-online.com/ua/places/theatres/opernyj-teatr/>

Lvovské divadlo opery a baletu je jednou z nejvýznamnějších staveb v zemi jak z hlediska národně-kulturního a historického, tak i z hlediska architektonického. Divadlo je jednou z nejkrásnějších budov postavených na konci období historismu. Návrh interiéru, který se vyznačuje rozmanitostí a bohatstvím forem a obrazů, vytvořil architekt celé budovy Zygmunt Gorgolewski. Divadlo je také známé dobrou akustikou.

Na scéně opery zpívali světově proslulí zpěváci – Jan Kepura, Janina Korolewicz-Vajdova, Gemma Bellincioni, Mattia Battistini – a také slavní ukrajinští zpěváci, například Solomija Krušlenicka, Oleksandr Myšuha, Modest Mencynskyj a mnoho dalších. Dnes ve Lvovském divadle opery a baletu účinkuje více než 50 sólistů, baletní soubor, sbor a symfonický orchestr. Pořádá se zde také operní festival Solomiji Krušelnyckoji.

Tabulka č.12: Národní akademické divadlo opery a baletu - souhrn základních informací

Adresa	Lvov, prospekt Svobody 28
Otevřeno	celoročně
Otvírací doba	Po – Ne, 10:00 – 22:00
Vstup	závisí na délce prohlídky a počtu osob ve skupině

Zdroj: <http://opera.lviv.ua/ua/8/kontakty.html>, osobní návštěva

2.4. Muzea a galerie

Díky rozsáhlému kulturnímu bohatství je ve Lvově velké množství kulturních zařízení. Město disponuje 45 muzei a 17 galeriemi, které shromažďují, uchovávají a vystavují početný fond sbírkových předmětů z oblasti historie, přírodních věd, národopisu, archeologie atd. Sbírkové fondy lvovských muzeí obsahují přes 35,6 tisíc exponátů; v roce 2009 je navštívilo 366,5 tisíce milovníků historie a kultury.³⁹

Mezi nejvýznamnější muzea Ukrajiny patří *Národní muzeum ve Lvově*, založené roku 1905 jako soukromá sbírka řeckokatolického metropolity Andrea Šeptyckého a slavnostně darováno ukrajinskému národu v roce 1913. Sbírkové fondy Národního muzea dosahují téměř 100 tisíc evidovaných položek. Sbírka středověkého ukrajinského sakrálního umění je jednou z nejvýznamnějších a nejhodnotnějších sbírek svého druhu na Ukrajině. Početný soubor tvoří v depozitářích muzea sbírky grafiky, obrazů a plastiky, které zachycují důležité vývojové etapy ukrajinské kultury.

³⁹ zaxid.net, Музеї Львова стали частіше відвідувати. Dostupný z WWW:

http://zaxid.net/home/showSingleNews.do?muzeyi_lvova_stali_chastishe_vidviduvati&objectId=1095376

Dalším důležitým kulturním zařízením je *Historické muzeum města Lvova*. Je to jedno z nejstarších muzeí na Ukrajině, založené roku 1893. Expozice, které jsou umístěny v prostorách renesančních budov památkových domů na náměstí Rynok, seznamují návštěvníky s historií Haliče a Lvova od nejstarších dob do současnosti. Důležité jsou expozice zachycující různé etapy získávání nezávislosti ukrajinským národem a nejvýznamnější události z historie Haliče. Rozsáhlá sbírka zbraní je jednou z největších svého druhu na Ukrajině a mezi návštěvníky je velmi oblíbená.

Muzeum etnografie a umělecké výroby disponuje bohatým sbírkovým fondem. Muzejní depozitář se skládá z dvou rozsáhlých sbírek – etnografické sbírky a sbírky umělecké výroby. Největší součástí etnografické sbírky je sbírka textilií, oděvů, uniforem a módních doplňků převážně z 19. a 20. století. Velmi hodnotnými jsou soubory porcelánu.

Jednou z nejvýznamnějších galerií Lvova a Ukrajiny je bezpochyby *Národní galerie umění*, nacházející se v historickém centru města. Galerie, založená roku 1897, disponuje více než 50 tisíci exponáty a je největším kulturním zařízením tohoto typu na Ukrajině. Národní galerie je rozdělena do jedenácti oddělení, věnujících se umění jednotlivých států nebo regionů. Jsou zde představeny rozsáhlé sbírky uměleckých děl Itálie, Španělska, Nizozemska, Německa, Rakouska, České republiky a Maďarska, Francie, Polska, zemí Dálného východu a Ruska.

Významnou událostí v kulturním životě Lvova bylo založení *galerie Dzyga* v roce 1993. Cílem byla popularizace ukrajinského a evropského moderního umění a propagace talentovaných mladých umělců. Rozsáhlé a rozmanité výstavy obrazů, fotografií, soch, kreseb a dalších uměleckých děl každoročně přilákají velké množství příznivců umění.

2.5. Festivity a slavnosti Lvova⁴⁰

Západní Ukrajina, zejména Halič s centrem ve Lvově, je velmi často nazývána „ukrajinským Piemontem“, protože během mnoha století zde bylo centrum ukrajinské kultury a hnutí za nezávislost. Často se říká, že Lvov je ukrajinské hlavní město festivalů. Dodnes město láká návštěvníky nejen svými významnými architektonickými památkami, ale také velkým množstvím zajímavých kulturních akcí. V roce 2012 je plánováno 60 festivalů a kulturních akcí. Mezi nejznámější z nich patří: Vánoce ve Lvově, Velikonoční slavnosti, Městský pivní festival, Dny kávy, Festival čokolády, hudební festivaly Alfa Jazz Fest a LvivKlezFest, mezinárodní festival nezávislých filmů, festival krátkých filmů a velké množství dalších. Historické centrum je oblíbeným místem konání většiny z nich.

Hlavním cílem městské správy je obnova a zachování mnohaletých tradic regionu a vytváření nových. Lvov byl prvním ukrajinským městem, které změnilo přístup ke způsobu dramaturgie a organizace kulturních akcí a začaly se zde objevovat festivaly zaměřené tematicky. V historickém centru města je spojena atmosféra dob dávno uplynulých s pestrým koloritem současnosti. Festivaly a kulturní akce probíhající ve Lvově lze rozdělit do dvou skupin: slavnosti s náboženskou tematikou a další různorodé tematické festivaly.

Náboženství hraje významnou roli v ukrajinské společnosti, zejména v Západní Ukrajině a ve Lvově. Z tohoto důvodu je mnoho slavností, které se pořádají v historickém centru Lvova, spojeno s určitými náboženskými svátky.

2.5.1. Vánoce ve Lvově

Během vánočních svátků je ve Lvově nezaměnitelná atmosféra, která láká tisíce návštěvníků. Obyvatelé Lvova chrání a propagují místní tradice a rádi se účastní vánočních oslav. Od 6. do 21. ledna se v srdci historického centra Lvova koná velké množství tematických kulturních akcí.

Mezi pozoruhodné akce bezpochyby patří například *Vzplanutí vánoční hvězdy*. Hlavním cílem této akce je oživení tradice výroby vánočních hvězd, které jsou symbolem Vánoc a

⁴⁰ Zpracováno ze zdrojů: thisisukraine.org, Фестивалі Львова 2012. Dostupný z WWW: <http://thisisukraine.org/uk/tag/фестивалі-львова-2012.html>; lviv.travel, Львів – столиця фестивалів. Dostupný z WWW: http://lviv.travel/ua/index/what_to_do/stolucya-festiyvaliv; visitlviv.net, Львів – столиця фестивалів. Dostupný z http://visitlviv.net/event/ua/975_lviv-stolycya-festiyvaliv/

neoddělitelnou součástí vánočních slavností. Každý se může zúčastnit workshopů, kde se naučí techniku výroby vánočních ozdob.

Organizace festivalu *Velká koleda* v Dominikánském kostele se již stala tradicí. V rámci této události se pořádají koncerty adventní a vánoční hudby, divadelních vystoupení a velké množství akcí pro děti a dospělé. Každý rok se organizátoři snaží propagovat vánoční obřady různých regionů Západní Ukrajiny; v roce 2012 byl vybrán etnický ukrajinský region Lemkivszczyna (dnes je součástí Polska).

Centrem oslav je Vánoční trh v historickém centru Lvova na náměstí Rynok. Každý návštěvník má unikátní příležitost ochutnat tradiční vánoční pokrmy charakteristické pro region Halič, poslouchat koledy, koupit si suvenýry a pocítit atmosféru Vánoc. Zajímavou součástí trhu jsou výstavy národních řemesel, které přispívají k propagaci lidových řemesel a lidové umělecké výroby.

2.5.2. Velikonoční slavnosti

Velikonoce jsou nejvýznamnějším svátkem křesťanské církve, spojeným s památkou umučení a vzkříšení Ježíše Krista. Pro Ukrajince je to velmi důležitý svátek, který se slaví v rodinném kruhu. Během Velikonoc se ve Lvově pořádají všechny největší oslavy, výstavy, festivaly, divadelní představení a koncerty. V rámci velikonočních oslav se ve Lvově konají následující festivaly a kulturní akce: festival Kraslice, festival Velká Hajivka a tradiční velikonoční trh.

Během festivalu *Kraslice* se historické centrum Lvova stává „muzeem“ kraslic, kde se z nejrozličnějších materiálů (čokolády, dřeva, květin, nafukovacích balonků atd.) vyrábějí velikonoční vajíčka a kraslice. Hlavním cílem festivalu je přiblížit veřejnosti ukrajinské obřady a obnovit tradiční velikonoční slavnosti a zvyky. V rámci těchto workshopů se návštěvníci seznamují s různými technikami zdobení vajec, od nejjednodušších, jako je reliéfní kresba voskem nebo batikování, až po nejsložitější, jakými je gravírování a polepování sítinou. Každý, kdo má zájem, si může také vyhotovit svou vlastní kraslici a zúčastnit se soutěže o nejlepší velikonoční vejce. Vítězové získají možnost vystavit svou práci v muzeu lidové architektury.

Festival *Velká Hajivka* má dlouholetou a bohatou historii a stal se pro obyvatele města neodmyslitelnou součástí velikonočního období. V posledních letech se správa města snaží do oslav tohoto křesťanského svátku zapojit také návštěvníky Lvova. Tradičně se Velká Hajivka koná v muzeu lidové architektury. V rámci festivalu se pořádají divadelní představení, soutěž o

nejhezčí kraslici, vystoupení folklorních a tanečních kolektivů a mnoho dalších aktivit pro děti a dospělé.

2.5.3. Gastronomické akce

V roce 2012 se bude ve Lvově poprvé konat gastronomický festival *Lvov na talíři*, specifický ochutnávkami, které probíhají nikoli v restauracích, ale na hlavním náměstí města Rynok. Lvov je multikulturní město, v němž se střetávají různé kultury s velmi odlišnými tradicemi, zvyky, jazyky a stravovacími zvyklostmi. Proto návštěvníci ochutnají kromě tradičních ukrajinských pokrmů také speciality kuchyně židovské, polské, ruské, německé, maďarské a mnoha dalších. Každá restaurace, která se zúčastní tohoto festivalu, musí připravit své speciální degustační menu. Pro restaurace a kavárny je to jedinečná příležitost prezentovat svou nabídku, zaujmout potenciálního klienta a udělat si přehled o současném stavu trhu stravovacích zařízení.

Nejoblíbenějšími akcemi jsou bezpochyby *festival čokolády* a *den kávy*. Lvov je již po několik staletí považován za ukrajinské hlavní město kávy a čokolády. Město je známé svými kavárnami a cukrárnami. V rámci dne kávy budou pořádány ochutnávky nejlepších druhů kávy a každý návštěvník se bude moci se naučit správnou techniku přípravy kávy podle nejoblíbenějšího receptu obyvatelů Lvova nebo si prohlédnout výstavu kávovarů a kávových mlýnků. Během festivalu čokolády se návštěvníci budou moci zúčastnit výroby čokolády a ochutnat výrobky lvovských čokoládoven. Bude také připraven speciální program nejen pro dospělé milovníky čokolády, ale také pro děti.

Jednou z největších gastronomických událostí je *Městský pivní festival*. Po tři dny je pro návštěvníky připraven doprovodný program spojený se soutěžemi, vystoupeními špiček ukrajinské hudební scény, workshopy atd. Milovníci piva budou moci ochutnat velké množství klasických druhů piva a pivních speciálů z produkce známých pivovarů, regionálních pivovarů a minipivovarů. Festival do města každoročně přiláká tisíce návštěvníků a je velmi dobře propagován.

2.5.4. Filmové a hudební festivaly⁴¹

Ve Lvově se po celý rok konají různé hudební a filmové festivaly, které lákají milovníky a znalce kultury bohatými programy a příležitostmi seznámit se s novými tendencemi. Významnou jarní událostí je *Mezinárodní festival krátkých filmů Wiz-Art*, který se od roku 2008 pravidelně koná na konci května. Jedná se o soutěžní festival s velmi rozmanitým programem. Během tří dnů se promítají nejrozumnější krátké filmy, od klasických hraných až po animované a experimentální filmy. Organizátoři rovněž připravují zajímavý doprovodný program s přednáškami a workshopy odborníků, vystoupením známých kapel a muzikantů a promítáním krátkých filmů mimo soutěž.

Mezinárodní hudební festival *Alfa Jazz Fest* bude v roce 2012 pořádán před zahájením Mistrovství Evropy ve fotbale. Tento open-air festival, jehož druhý ročník se koná na náměstí Rynok, je novou iniciativou lvovských umělců. První ročník festivalu byl velmi úspěšný a získal pozitivní recenze kritiků, hudebníků, novinářů a milovníků jazzu. Navštívilo ho přes 20 000 lidí, a proto se této události v roce 2012 zúčastní ještě více ukrajinských i zahraničních hudebních skupin a jednotlivců. Alfa Jazz Fest bude v roce 2012 větší a rozsáhlejší. Očekává se, že festival navštíví domácí i zahraniční obdivovatelé jazzu.

Do 2. světové války tvořili Židé 30 % obyvatel Lvova a jejich vliv na hospodářskou, sociální a kulturní sféru byl značný. Není proto divu, že každoročně pořádaný festival židovské kultury *LvivKlezFest* patří mezi nejvyhledávanější kulturní události roku. Pro veřejnost budou během tohoto festivalu organizovány přednášky o historii a současnosti židovského národu, divadelní představení, vystoupení kapel a mnoho dalších akcí. Cílem festivalu je obnovit židovské kulturní tradice a odstranit předsudky veřejnosti vůči Židům.

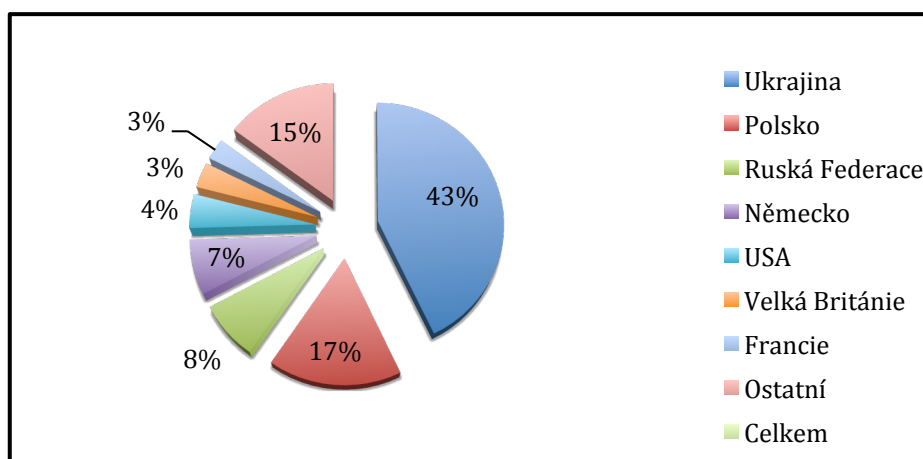
⁴¹ Zpracováno ze zdrojů: wiz-art.com.ua, Wiz-Art. Lviv international short film festival. Dostupný z WWW: <http://wiz-art.com.ua/uk/festival/festivalhistory>; *alfajazzfest*, Міжнародний джазовий фестиваль у Львові. Dostupný z WWW: <http://alfajazzfest.com/>; *lviv.travel*, Львів – столиця фестивалів. Dostupný z WWW: http://lviv.travel/ua/index/what_to_do/stolucya-festiyvaliv

2.6. Analýza statistických údajů

Podle Strategie konkurenceschopnosti ekonomiky Lvova, která byla schválena městským úřadem dne 7. 5. 2010, je cestovní ruch jednou ze dvou klíčových priorit městské správy. Podle statistik je to nejdynamičtěji se rozvíjející odvětví, které do města každoročně přiláká 1 milion turistů (v roce 2007 počet návštěvníků činil 400 000 osob).⁴² Průměrná délka pobytu návštěvníků je 3-4 dny. Výdaje zahraničních turistů během návštěvy Lvova činily 200 až 500 €. Velkou část z celkového počtu návštěvníků tvoří výletníci, kteří město navštěvují bez přenocování. Výdaje těchto účastníků cestovního ruchu jsou výrazně nižší a liší se podle země původu. Průměrné výdaje ukrajinských výletníků ve Lvově činí 20 € na osobu, u zahraničních je tato částka téměř 50 €.⁴³

Velké množství turistů a výletníků navštěvuje Turistické informační centrum, které pravidelně zveřejňuje výsledky průzkumů struktury turistických toků a spokojenosti účastníků cestovního ruchu. Tyto statistiky nejlépe zobrazují rychle se měnící tendence v cestovním ruchu města. Podle nejnovějších údajů přijíždí nejvíce návštěvníků z jiných regionů Ukrajiny (43 %), na druhém místě jsou Poláci (17 %), méně než 10 % na celkovém počtu návštěvníků tvoří Rusové (8 %), Němci (7 %), turisté z Velké Británie (3 %), Francie (3 %) a USA (4 %).

Graf č.1: Rozdělení návštěvníků podle geografického původu



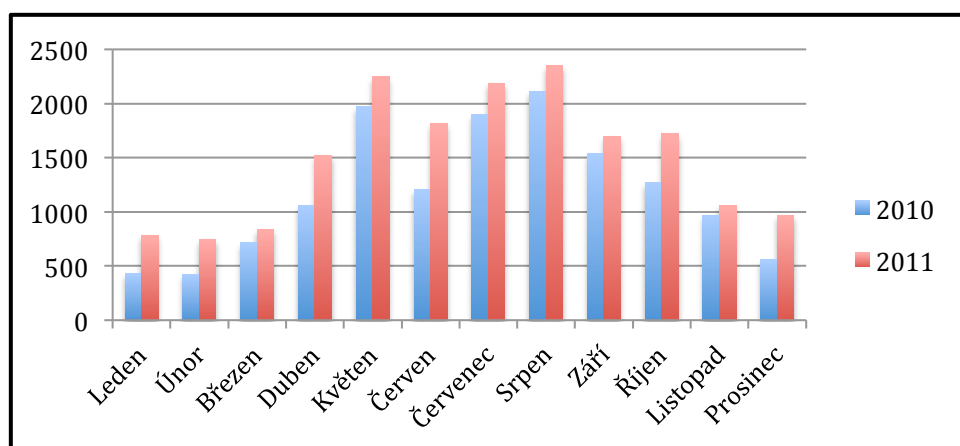
Zdroj: <http://touristinfo.lviv.ua/uk/b2b/Marketing%20Surveys%20Results/>

⁴² city-institute.org, Роль туризму в економіці Львова. Dostupný z WWW: http://city-institute.org/index.php?option=com_content&view=article&catid=14%3A2011-02-15-08-55-28&id=131%3A2011-03-09-14-04-41&Itemid=187

⁴³ zik.ua, У Львові не знають, скільки витрачають і заробляють на туризмі. Dostupný z WWW: <http://zik.ua/ua/news/2012/02/13/333721>

Turistická sezóna začíná v dubnu a vrcholí v srpnu, kdy je počet turistů největší. Poté nastává postupné snižování turistických toků a v zimě je počet návštěvníků města až čtyřikrát menší než v létě. Při srovnání návštěvnosti Turistického informačního centra v roce 2010 a v roce 2011 je zřejmé, že celkové turistické toky vzrostly. Zvýšení návštěvnosti v zimních měsících je jednou z hlavních priorit města, proto se město v tomto období snaží pořádat více kulturních akcí a festivalů. Jak vyplývá z grafu č. 2, v roce 2011 došlo v tomto období (oproti roku 2010) ke zvýšení počtu návštěvníků.

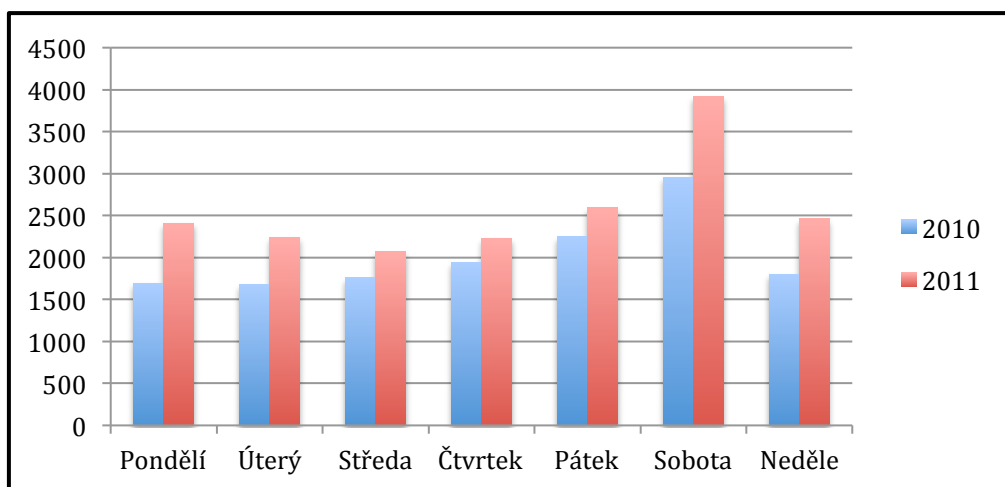
Graf č.2: Návštěvnost Turistického informačního centra v průběhu roku



Zdroj: <http://touristinfo.lviv.ua/uk/b2b/Marketing%20Surveys%20Results/>

Návštěvnost Turistického informačního centra v průběhu týdne kolísá. Jak již bylo zmíněno, průměrná délka pobytu turistů činí 3-4 dny. Podle získaných údajů je zřejmé, že pobyt připadá na období od pátku do neděle. Oproti roku 2010 se výrazně zvýšila návštěvnost v sobotu.

Graf č.3: Návštěvnost Turistického informačního centra v průběhu týdne



Zdroj: <http://touristinfo.lviv.ua/uk/b2b/Marketing%20Surveys%20Results/>

2.7. SWOT analýza cestovního ruchu Lvova⁴⁴

Silné stránky

- historické centrum města je zapsáno na Seznam světového dědictví UNESCO
- velký potenciál pro rozvoj náboženského a dalších forem cestovního ruchu
- rozmanitost kulturního dědictví a velké množství architektonických památek
- široká nabídka kulturních a společenských akcí
- historické kontakty s ukrajinskou diasporou po celém světě

Slabé stránky

- nedostačující úroveň infrastruktury, zejména ve sféře ubytovacích služeb
- špatná propagace města v Evropě a ve světě
- podprůměrná kvalita služeb cestovních kanceláří a cestovních agentur
- nedostačující finanční podpora péče o památky, špatné financování rozvoje cestovního ruchu a infrastruktury
- nedostatečná jazyková vybavenost zaměstnanců ve službách cestovního ruchu

Příležitosti

- rozvoj náboženského cestovního ruchu a sentimentálního cestovního ruchu hlavně pro Židy a Poláky
- efektivní propagace města
- zlepšení celkového image Ukrajiny, zejména Lvova
- výhodná poloha v blízkosti státních hranic napomůže k rozvoji cestovního ruchu

Hrozby

- chátrání památek a zničení urbanistické struktury města
- negativní mezinárodní image Ukrajiny u cizinců
- snížení investic do infrastruktury
- silná konkurence jiných turistických destinací Ukrajiny

⁴⁴ Část informací byla získána ze Strategie rozvoje Lvovské oblasti: ldp.lviv.ua, Стратегія розвитку Львівської області до 2015 року. Dostupný z WWW: http://ldp.lviv.ua/files/strategic_aims.pdf

2.8. Závěry SWOT analýzy

Lvov je městem s bohatou historií, rozmanitým kulturním dědictvím a s velkým potenciálem pro rozvoj cestovního ruchu. Zápis historického centra na Seznam světového dědictví UNESCO byl přelomovým okamžikem v rozvoji cestovního ruchu města. Lvov je unikátním městem jak z hlediska architektonického, tak i z hlediska kulturně-společenského. Poloha u státních hranic je velkou výhodou, proto Lvov každoročně přiláká velké množství návštěvníků ze sousedních států. Město je také významnou turistickou destinací zejména pro Poláky a Židy, protože po několik staletí bylo pro tyto národy jedním z nejvýznamnějších kulturních center. Aby do Lvova přijelo co nejvíce návštěvníků, pořádají se zde festivaly, koncerty a další kulturní akce.

Přestože je Lvov velmi atraktivní turistickou destinací, cestovní ruch nedosahuje evropské úrovně rozvoje. Díky pořádání Mistrovství Evropy ve fotbale se v posledních letech zlepšila propagace města, přesto je stále nedostačující, a to zejména v zahraničí. Obecně negativní image Ukrajiny v Evropě a ne příliš vhodné chování ukrajinských politiků k popularitě města rovněž nepřispívají. Přetrvávají také určité problémy s vládním financováním kultury a památkové péče, což představuje hrozbu pro unikátní architektonické dědictví.

Infrastruktura cestovního ruchu města je nedostatečně rozvinutá. Chybí zde kvalitní ubytovací zařízení všech kategorií, městská hromadná doprava je nedostačující a přeplněná. Malá jazyková vybavenost personálu vyhledávaných turistických míst je dalším problémem, jenž potřebuje řešení. Bude-li zlepšena image města, jeho propagace v tuzemsku i v zahraničí a také infrastruktura cestovního ruchu (aby město bylo schopné poskytnout turistům kvalitní služby), Lvov se může stát jednou z nejvýznamnějších a nejatraktivnějších destinací východní Evropy.

2.9. Význam Mistrovství Evropy ve fotbale 2012 pro Lvov

Lvov je (vedle Kyjeva, Charkova a Doněcka) jedním ze čtyř měst Ukrajiny, kde bude probíhat Mistrovství Evropy ve fotbale. Je to mimořádná příležitost, která může napomoci propagaci Lvova v Evropě. Po získání práva na pořádání EURO 2012 v roce 2007 začala na Ukrajině příprava, která zasáhla většinu odvětví hospodářství. Cílem bylo modernizovat infrastrukturu do takové míry, aby byl stát schopen přijmout příjezd velkého množství příznivců fotbalu.

Cestovní ruch je jednou z priorit rozvoje města a Mistrovství Evropy ve fotbale je velmi dobrou šancí zlepšit image města a přilákat návštěvníky nejen z Ukrajiny a sousedních států, ale také ze západoevropských zemí. Městskou vládou byl vypracován Program přípravy na Mistrovství Evropy ve fotbale 2012, který zasahuje do následujících odvětví: městská hromadná doprava, infrastruktura cestovního ruchu, lidské zdroje, sportovní zařízení a mnoho dalších.

Jak již bylo zmíněno ve SWOT analýze, lvovská městská hromadná doprava potřebuje obnovu a modernizaci vozového parku a změnu tras mnoha autobusových a tramvajových linek. Součástí přípravy na EURO 2012 bylo zakoupení nových autobusů městskou správou a vytvoření nových tras do centra města. Aby Lvov splnil požadavky Unie evropských fotbalových asociací (UEFA), musela být provedena rozsáhlá rekonstrukce lvovského stadionu, který byl ve velmi špatném stavu a nesplňoval normy EU. Finanční prostředky na rekonstrukci byly čerpány z městského rozpočtu.

Správa města musí také počítat s tím, že se během Mistrovství Evropy ve fotbale počet turistů několikrát znásobí. Podle nejnovějších průzkumů lze během EURO 2012 očekávat růst počtu zahraničních návštěvníků o 30 - 40 %.⁴⁵ Většina z nich využije leteckou dopravu, a proto bylo nutné postavit nový moderní terminál pro mezinárodní lety a modernizovat existující. Byly provedeny rozsáhlé rekonstrukce a opravy železničních tratí a silnic mezinárodního a národního významu. Součástí přípravy bylo také otevření Turistického informačního centra, provedení školení pracovníků nejvyhledávanějších kulturních památek a instalování směrovek, které napomohou orientaci turistů ve městě.

⁴⁵ daily.lviv.ua, Уболівальники залишать в Україні 1 мільярд євро. Dostupný z WWW: <http://daily.lviv.ua/euro2012/news/516>

3. Návrhy a doporučení

Při vypracování návrhů a doporučení pro rozvoj cestovního ruchu ve Lvově je nutné provést analýzu současných turistických trendů a poptávky po službách cestovního ruchu. Pokud budou vzaty v úvahu silné a slabé stránky města, Lvov se může stát konkurenceschopným evropským centrem a rozvinutá turistická sféra prospěje rozvoji celého regionu.

3.1. Zkvalitňování turistické infrastruktury

V současné době je rozvinutá infrastruktura nezbytnou podmínkou pro efektivní rozvoj cestovního ruchu města. Počet a kvalita ubytovacích a stravovacích zařízení, přítomnost infocenter, stav atraktivit a široká nabídka doplňkových služeb jsou základem pro přilákání návštěvníků do určité destinace.

Počet turistů ve Lvově neustále roste a jejich požadavky na typ a kvalitu ubytovacích zařízení jsou stále náročnější. V dnešní době je velký zájem o ubytovací zařízení nižší třídy a tříhvězdičkové a čtyřhvězdičkové hotely, kterých je ve Lvově velký nedostatek. V rámci přípravy na Mistrovství Evropy ve fotbale byly ve městě postaveny nové hotely a kapacita existujících byla zvýšena. Nicméně počet ubytovacích zařízení je stále nedostačující a poptávka značně převyšuje nabídku. Pokud provozovatel chce, aby návštěvník strávil v ubytovacím zařízení několik dní, musí mu poskytnout co nejkvalitnější základní a doplňkové služby. Samozřejmostí by měly být přehledné webové stránky, které by poskytovaly potenciálnímu zákazníkovi všechny potřebné informace nejen o hotelu, ale také o kulturních akcích, festivalech, atraktivitách a možnostech trávení volného času.

Lvov byl do 2. světové války známý svými kavárnami a čokoládovými manufakturami. Během sovětské éry byly všechny podniky zavřeny a město ztratilo jedno ze svých největších kouzel. V posledních letech se tyto zapomenuté tradice obnovují a je velký zájem o tematická stravovací zařízení. Zajímavým lákadlem by pro návštěvníky bezpochyby byly restaurace, které by nabízely výhradně jídla regionální kuchyně a domácí atmosféru v tradičním ukrajinském interiéru. Vzhledem k tomu, že po několik staletí tvořili většinu obyvatel města Poláci a Židé a v současné době je pro ně Lvov velmi atraktivní destinací, bylo by vhodné rozšířit nabídku stravovacích zařízení také o jídla kuchyní těchto národů, což by zvýšilo rozmanitost a vyváženost sortimentu. Pro provozovatele by mělo být prioritou zvýšení kapacity a zlepšení kvality poskytovaných služeb. V současnosti tato kritéria neodpovídají evropské úrovni.

Jednou z priorit městské správy je přilákání zahraničních turistů. V souvislosti s tím je potřeba odstranit jazykovou bariéru mezi návštěvníky města a personálem v oblasti cestovního ruchu. Jazykově vybavení zaměstnanci jsou dobrou vizitkou zaměstnavatele, přispívají k rozvoji podniku a zlepšení celkového image města.

Aby nedocházelo ke znečištění města, mělo by zde být rozmístěno více odpadkových košů. Ačkoliv se počet veřejných toalet ve Lvově zvyšuje, stále je jich nedostatek. Je potřeba provést rekonstrukci existujících veřejných toalet a postavit nové.

3.2. Propagace Lvova

V rámci domácího cestovního ruchu Ukrajiny je Lvov jednou z nejvyhledávanějších destinací, mnoho atraktivit města však zůstává kvůli špatné propagaci mimo pozornost návštěvníků. Povědomí o Lvově v zahraničí je velmi nízké a jen málokdo ví o jeho existenci. Situace se pomalu mění, a to především díky pořádání Mistrovství Evropy ve fotbale. Městská správa a podnikatelé ve sféře cestovního ruchu musí však více dbát na prezentaci města na Ukrajině i v zahraničí.

Vzhledem k tomu, že v posledních letech počet účastníků neorganizovaného cestovního ruchu převyšuje počet osob, které využívají služeb cestovních kanceláří a agentur, je existence kvalitních propagačních materiálů nepochybně důležitá. V městském Turistickém informačním centru jsou návštěvníkům k dispozici propagační materiály o architektonických památkách a populárních atraktivitách, ale počet letáků a brožur je nedostačující. Ve městě se pořádá velké množství festivalů a kulturních akcí, avšak jen málo z nich je propagováno v informačním centru.

Všechny důležité atraktivity by měly být označeny pro lepší orientaci turistů ve Lvově a usnadnění identifikace vyhledávané památky. V současné době nejsou na většině historických památek Starého Města žádné tabulky s informacemi pro návštěvníky (otvírací doba, cena vstupného atd.), čímž tyto památky přicházejí o potenciální návštěvníky. Během pořádání Mistrovství Evropy ve fotbale navštíví Lvov velké množství zahraničních turistů, proto by bylo vhodné umístit více směrovek a upoutávky. Vytvoření jednotného systému značení architektonických památek a významných objektů je nutné. Na každé budově by měla být umístěna také tabulka v ukrajinském a v anglickém jazyce, která by obsahovala základní informace pro návštěvníky – název a obecné informace o objektu, otvírací dobu a cenu vstupného.

V dnešní době je nezbytnou součástí propagace města účast na veletrzích a tematických festivalech. Propagace na akcích, které se týkají cestovního ruchu, je výbornou šancí představit město obyčejným nejen cestovatelům, ale i potenciálním investorům. Nutností je propagace zejména v zahraničí a účast na mezinárodních veletrzích. Dnes je nejpopulárnějším zdrojem pro vyhledávání informací internet. Mělo by se více dbát na přehlednost a srozumitelnost webových stránek, na aktuálnost informací a na kvalitu překladu cizojazyčných verzí. Potenciální návštěvník by měl mít možnost rychle najít základní informace o městě, jeho atraktivitách, ubytovacích a stravovacích zařízeních a o možnostech trávení volného času.

3.3. Udržování tradic

Lvov je považován za centrum ukrajinské kultury a obyvatelé města projevují velkou úctu k tradicím. Lidové tradice tohoto regionu jsou zajímavé nejen pro turisty ze zahraničí, ale také pro návštěvníky z jiných oblastí státu, protože historie a zvyky západní Ukrajiny se velmi odlišují od Ukrajiny východní. Oslavy náboženských svátků a s nimi spojené festivaly a různorodé akce lákají turisty ze všech koutů Ukrajiny i ze zahraničí. Tematické festivaly, které se týkají oslav tradičních ukrajinských svátků, mají obrovský úspěch a každoročně se jich účastní desítky tisíc návštěvníků. Je to ukázkou toho, že zájem o lidové tradice je velký a při správném přístupu vlády a obyvatel města budou takové kulturní akce přispívat k rozvoji města a přinášet finanční prostředky do městského rozpočtu.

Aby návštěvníci mohli poznat bohatství lidového umění a ukrajinské kultury, měl by být pořádán velký folklorní festival. Součástí programu by mohly být ukázky starých, téměř zapomenutých lidových řemesel, vystoupení folklorních souborů a ochutnávky tradičních ukrajinských pokrmů. Tato událost by široké veřejnosti přiblížila region a jeho tradiční lidovou kulturu.

Do 2. světové války tvořili velkou část obyvatelstva města Poláci a Židé, což významně ovlivňovalo všechny aspekty života ve městě. Vzhledem k tomu, že současným trendem v cestovním ruchu je poznání nových kultur a tradic, Lvov má obrovský potenciál pro rozvoj tohoto typu turismu. V posledních letech roste popularita „sentimentálního“ cestovního ruchu a pro Poláky a Židy by byly velkým lákadlem kulturní akce, jejichž cílem je uctívání tradic těchto dvou národů. Pro Ukrajince by to byla příležitost dozvědět se více o dějinách Lvova a národů, které sehrály významnou roli ve formování města.

Lvov je známý svými tradicemi výroby čokolády a malými rodinnými čokoládovnami. Trendem posledních let je vznik festivalů a akcí, jejichž tématem je historie čokolády,

technologie výroby a propagace malých čokoládoven. Návštěvníci by určitě měli zájem zúčastnit se výrobního procesu a přednášek odborníků. Pokud by byl vytvořen jediný program, který by obsahoval seznam všech akcí tohoto typu, a webová stránka s důležitými informacemi, počet zájemců by neustále rostl.

3.4. Mezuregionální a mezinárodní spolupráce

Turistický potenciál západní Ukrajiny je obrovský a při správném managementu a státní politice se cestovní ruch může stát jedním z nejvýznamnějších odvětví hospodářství. V současné době je spolupráce mezi jednotlivými regiony na velmi nízké úrovni. Lvov není jediným městem v regionu s bohatou historií a zajímavou nabídkou pro turisty. Neznámými jsou bohužel například Oleský zámek, Pidhorecký zámek, Zoločivský zámek a hodně menších měst ve Lvovské oblasti a okolí. Malá města mají nedostatečné financování, méně rozvinutou turistickou infrastrukturu a špatnou propagaci, což znemožňuje rozvoj cestovního ruchu na náležité úrovni. Pokud by byla spolupráce mezi regiony a městy efektivnější, tempo růstu turistického odvětví by bylo mnohem rychlejší. Vytváření a propagace společné turistické trasy procházející nejvýznamnějšími atraktivitami několika regionů by pozitivně ovlivnilo povědomí o západní Ukrajině a přilákalo by návštěvníky nejen do Lvova, ale také do jiných destinací.

Lvov je město ležící blízko státních hranic a efektivní mezinárodní spolupráce by velmi napomohla k rozvoji cestovního ruchu. Příkladem mezistátní spolupráce, která se také týká Lvova, je pořádání Mistrovství Evropy ve fotbale v červnu roku 2012. Vliv této události na cestovní ruch města je bezpochyby obrovský.

Po několik staletí byl Lvov součástí Polska a Rakousko-Uherska, proto je rozvoj spolupráce se sousedními národy logickým krokem městské vlády. Partnerskými městy jsou například Vratislav, Krakov a Budapešť. Vytvoření společných projektů a kulturních akcí by zvýšilo povědomí o Lvově v zahraničí, čímž by vzrostl počet návštěvníků z evropských států.

Pokud bude zkvalitněna jazyková vybavenost obyvatel města a nedojde ke zhoršení vztahů Ukrajiny s EU, mezinárodní spolupráce bude nabývat na významu a v budoucnu napomůže k rozvoji cestovního ruchu Lvova.

3.5. Vytvoření a propojení internetových stránek města

V současné době je internet neodmyslitelnou součástí života každého z nás. Při plánování výletu, vyhledávání atraktivit v určitém regionu nebo informací o památkách a kulturních akcích použije každý člověk internet. Mít srozumitelné a přehledné webové stránky je nutností a je to

jeden z předpokladů rozvoje cestovního ruchu. Aby potenciální návštěvník získal všechny potřebné informace, stránky musí mít jednoduchou a srozumitelnou navigaci, musí být aktuální a dobře strukturované. Nejen městský úřad a turistické informační centrum, ale také jednotlivé památky, muzea, kavárny a restaurace musí mít své internetové stránky, které by měly obsahovat stručnou historii, popis služeb, otvírací dobu, ceny a jiné důležité informace.

Velmi důležitým prvkem je vícejazyčnost webových stránek, které by měly být přeloženy do angličtiny, polštiny a ruštiny. Tím se zahraničním turistům odstraní jazyková bariéra a vyhledávání informací o městě se stane jednodušší. Kvalita a adekvátnost překladu je bohužel často na velmi nízké úrovni, což je nepřijatelné.

Rozvoji cestovního ruchu by prospěl jednotný webový turistický portál, kde by se shromažďovaly informace, které se týkají cestovního ruchu. Na takovém portálu by neměl chybět seznam architektonických a technických památek, festivalů a kulturních akcí, ubytovacích a stravovacích zařízení. Pro návštěvníky, kteří cestují samostatně bez využití služeb cestovních kanceláří nebo agentur, byly by vytvořeny programy a tipy na trávení volného času ve Lvově. K dispozici by byly nabídky pro rodiny s dětmi, seniory, mládež a také pro potenciální partnery, investory a podnikatele.

3.6. Vytvoření produktu cestovního ruchu oslovujícího různé cílové skupiny

Trh cestovního ruchu se velmi rychle mění a je důležité sledovat změnu poptávky a preferencí účastníků cestovního ruchu. Lvov může nabídnout různým skupinám potenciálních návštěvníků zajímavé varianty trávení volného času.

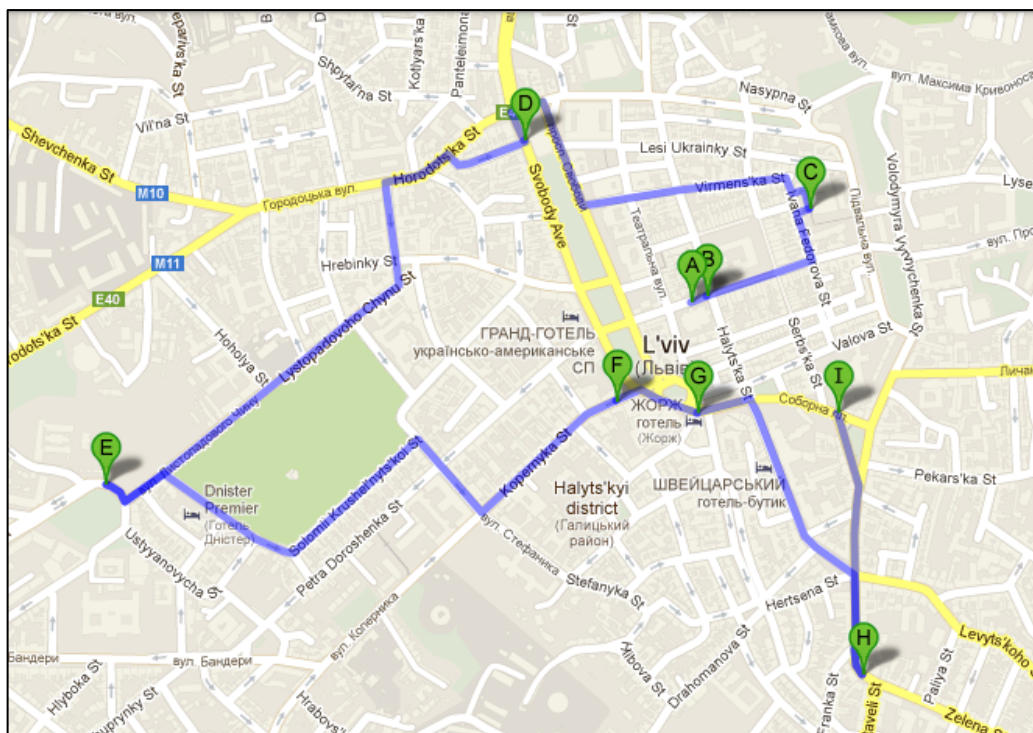
V posledních letech roste zájem o specifické typy cestovního ruchu. Například pro milovníky gastronomie by mohly být vytvořeny turistické balíčky zahrnující návštěvu čokoládoven, ochutnávky tradičních ukrajinských pokrmů v místních restauracích, workshopy a přednášky o kuchyni regionu apod. Vzhledem k historii města by měl být při formování takových balíčků kladen důraz nejen na speciality ukrajinské kuchyně, ale také na polskou a židovskou gastronomii.

Současné tendence ukazují, že díky vyšší vzdělanosti lidí roste zájem o zájezdy s cílem poznávání například architektury a dějin regionu. Pro tuto cílovou skupinu návštěvníků by mohla být ve Lvově využita jeho bohatá historie a unikátní kulturní dědictví. Vytvoření zájezdů, které by byly zaměřeny na poznání zajímavých momentů z dějin města a jeho slavných rodáků, na historii výtvarného umění a architektury, by přilákalo návštěvníky toužící po nových zážitcích a

znalostech. Lvov byl vždy centrem ukrajinské kultury a národního obrození, proto by turistické balíčky zaměřené na historii ukrajinského národu a jeho boj za nezávislost měly úspěch především u domácích turistů a představitelů ukrajinské diaspory ze všech koutů světa.

Velkou část návštěvníků města tvoří polští turisté, pro které byl Lvov po několik staletí jedním z nejvýznamnějších kulturních center. Pro ně by mohla být vytvořena vzdělávací exkurze, jež by zahrnovala návštěvu památek a objektů, které jsou pro Poláky nejvýznamnější. Vzhledem k tomu, že velkou část návštěvníků z Polska tvoří lidé v důchodu, byla by možnost objednání speciálního autobusu. Pro aktivní a mladé turisty by existovala možnost projít celou trasu pěšky nebo na kole. Exkurze by začínala na náměstí Rynok a pokračovala by prohlídkou Latinské katedrály Nanebevzetí Panny Marie a Kaple Boimů, dál by se turisté přesunuli k Dominikánskému kostelu. Trasa by také zahrnovala prohlídku interiéru Lvovského akademického divadla opery a baletu a návštěvu kostela sv. Jiří. Dalším cílem by byl palác Potockých, po jehož prohlídce by se skupina přesunula k pomníku Adama Mickiewicze. Exkurze by pokračovala prohlednutím uměleckých sbírek v paláce Holuchovských. Trasa by končila u kostela Bernardýnů - poslední architektonické památky k prohlednutí v rámci exkurzi Starým Městem. Exkurze by trvala přibližně 2 hodiny 30 minut.

Obrázek č.2: Mapa trasy exkurze Starým Městem



Zdroj: <http://maps.google.com/>, vlastní zpracování

Závěr

Cestovní ruch hraje významnou roli v životě moderní společnosti. Je to složitý sociálně-ekonomický jev a tvoří významnou složku hospodářství národních ekonomik. Vzhledem k mnohooborovosti a mnohostrannosti tohoto jevu je vymezení jeho definice velmi obtížné. Existuje také celá řada důvodů účasti na cestovním ruchu, hlavními motivy jsou však touha po poznání, nových zážitcích a zkušenostech.

Hlavním cílem práce bylo charakterizovat atraktivitu Lvova, který je jednou z nejvyhledávanějších turistických destinací Ukrajiny. Město nabízí návštěvníkům velké množství možností trávení volného času – návštěvu architektonických památek a muzeí nebo účast na různých festivalech a slavnostech. Při analýze dostupných statistických údajů o návštěvnosti Turistického informačního centra bylo zjištěno, že turisté z Ukrajiny tvoří největší podíl na celkovém počtu návštěvníků, dále následují Poláci a Rusové. Průměrná délka pobytu činí 3-4 dny a největší příliv návštěvníků připadá na víkend.

Dalším cílem bylo provést analýzu slabých a silných stránek města, doporučit opatření k odstranění nejdůležitějších problémů v cestovním ruchu a navrhnout možnosti zlepšení stávající situace. SWOT analýza cestovního ruchu Lvova ukázala, že přestože má město velký potenciál, bohaté kulturní dědictví a širokou nabídku kulturních akcí pro veřejnost, nedostačující propagace, zaostávající turistická infrastruktura a nedostatečná jazyková vybavenost zaměstnanců v turistické sféře zpomalují proces rozvoje cestovního ruchu. Určitou šancí zvětšit povědomí o Lvově v zahraničí je pořádání zápasů v rámci Mistrovství Evropy ve fotbale. V červnu se však ukáže, zda město dokázalo využít tuto výjimečnou příležitost. Vzhledem k tomu, že rozvoj cestovního ruchu je jednou z hlavních priorit města, je potřeba modernizovat infrastrukturu stravovacích a ubytovacích zařízení. Věnování větší pozornosti propagaci Lvova by mohlo pomoci překonat problém nevyužití potenciálu města nebo zmenšení počtu návštěvníků mimo turistickou sezónu. Přehledné a srozumitelné webové stránky a posílení mezinárodní spolupráce by pozitivně ovlivnily stav odvětví cestovního ruchu. Vytvoření turistických balíčků, které by oslovovaly různé skupiny návštěvníků, by rozšířilo turistickou nabídku města a zvýšilo by zájem potenciálních turistů.

Bakalářská práce potvrdila předpokládané hypotézy o tom, že Lvov se může stát významnou evropskou turistickou destinací s rozvinutou infrastrukturou a širokou nabídkou služeb pro turisty.

Zdroje

Literatura

- INDROVÁ, J. *Cestovní ruch (základy)*, 2. vydání. Praha: Oeconomica, 2009. ISBN: 978-80-245-1569-4
- JOHNSON S., BLOOM G. *Ukraine*, Praha: Svojtka&Co, 2009. ISBN: 978-80-7352-951-2
- MARTÍNEK, J. *Ukrajina a Moldavsko*, 1. vydání. Praha: Olympia, 2011. ISBN: 978-80-73-76-267-4
- PETRŮ, Z. *Základy ekonomiky cestovního ruchu*, 1. vydání. Praha: Idea servis, 2001. ISBN: 80-85970-29-5
- БІРЮЛЬОВ О. і кол. Архітектура Львова: час і стилі. XIII—XXI ст., Львів: Центр Європи, 2008. ISBN: 978-966-7022-77-8
- ІСАЄВИЧ Я., ЛИТВИН М., СТЕБЛІЙ Ф. *Історія Львова*, Львів: Центр Європи, 2006. ISBN: 978-966-7022-58-7
- КАЧОР І., КАЧОР Л. *Марево давнього Львова*, Львів: Априорі, 2009. ISBN: 978-966-2154-03-0
- МЕЛЬНИК Б. *Вулицями стародавнього Львова*, 2. видання., Львів: Світ, 2002. ISBN: 966-603-197-3

Internet

- [airtravelservice.cz](http://www.airtravelservice.cz/), Kyjev. Dostupný z WWW: <http://www.airtravelservice.cz/ukrajina.html> (Ověřeno ke dni 3.5.2012)
- aktualne.centrum.cz, Ukrajinské turisty lákají do Česka hlavně lázně. Dostupný z WWW: <http://aktualne.centrum.cz/ekonomika/nakupy/clanek.phtml?id=699439> (Ověřeno ke dni 1.5.2012)
- [alfajazzfest](http://alfajazzfest.com/), Міжнародний джазовий фестиваль у Львові. Dostupný z WWW: <http://alfajazzfest.com/> (Ověřeno ke dni 24.4.2012)
- blog.ubr.ua, ЄВРО 2012 – рушій розвитку українського туризму. Dostupný z WWW: <http://blog.ubr.ua/finansy/vro-2012-rushi-rozvitku-ukranskogo-turizmu-630> (Ověřeno ke dni 22.4.2012)

- city-adm.lviv.ua, Латинський катедральний костел. Dostupný z WWW: <http://www.city-adm.lviv.ua/for-tourist/should-see/austrian-lviv/5384-latinskij-katedralnij-kostel-> (Ověřeno ke dni 22.4.2012)
- city-institute.org, Роль туризму в економіці Львова. Dostupný z WWW: http://city-institute.org/index.php?option=com_content&view=article&catid=14%3A2011-02-15-08-55-28&id=131%3A2011-03-09-14-04-41&Itemid=187 (Ověřeno ke dni 22.4.2012)
- czechtourism.cz, Charakteristika a význam cestovního ruchu v Česku. Dostupný z WWW: <http://www.czechtourism.cz/didakticke-podklady/1-charakteristika-a-vyznam-cestovniho-ruchu-v-cesku/> (Ověřeno ke dni 22.4.2012)
- dailylviv.com, Вірменська церква (Львів). Dostupný z WWW: <http://dailylviv.com/?page=churches&subpage=2> (Ověřeno ke dni 3.5.2012)
- daily.lviv.ua, Уболівальники залишать в Україні 1 мільярд євро. Dostupný z WWW: <http://daily.lviv.ua/euro2012/news/516> (Ověřeno ke dni 23.4.2012)
- imsu-kyiv.com, Стародавній Київ. Dostupný z WWW: <http://imsu-kyiv.com/kiv/starodavnj-kiv-do-xiii-stoltjtja.html> (Ověřeno ke dni 3.5.2012)
- infoglobe.cz, Lvov – Historický klenot Ukrajiny. Dostupný z WWW: <http://www.infoglobe.cz/cestovatelsky-pruvodce/lvov-historicky-klenot-ukrajiny-ii/> (Ověřeno ke dni 22.4.2012)
- karpaty.net, Ukrajina (ukrajinské Karpaty) - přehled pohoří. Dostupný z WWW: <http://www.karpaty.net/ukrajina/ukrajina.htm> (Ověřeno ke dni 22.4.2012)
- karpaty.com.ua, Карпатський природний національний парк. Dostupný z WWW: <http://www.karpaty.com.ua/?chapter=8&item=90> (Ověřeno ke dni 22.4.2012)
- kyiv.comments.ua, Столична влада каже, що туристи місту непотрібні. Dostupný z WWW: <http://kyiv.comments.ua/news/2011/12/28/161233.html> (Ověřeno ke dni 22.4.2012)
- kyjev.com, Kyjev – hlavní město Ukrajiny. Dostupný z WWW: <http://kyjev.com/#kyjevvezkratce> (Ověřeno ke dni 22.4.2012)
- ldp.lviv.ua, Стратегія розвитку Львівської області до 2015 року. Dostupný z WWW: http://ldp.lviv.ua/files/strategic_aims.pdf (Ověřeno ke dni 22.4.2012)
- lide.uhk.cz, Základní informace o UEFA EURO 2012. Dostupný z WWW: <http://lide.uhk.cz/fim/student/macnevi1/> (Ověřeno ke dni 22.4.2012)
- lvivbest.com, Успенська церква. Dostupný z WWW: <http://www.lvivbest.com/uk/churches/uspenska-cerkva> (Ověřeno ke dni 4.5.2012)

- lviv.ridne.net, Пам'ятник Міцкевичу на проспекті Свободи. Dostupný z WWW: <http://lviv.ridne.net/node/210> (Ověřeno ke dni 3.5.2012)
- lviv.travel. Львів – столиця фестивалів. Dostupné z WWW: http://lviv.travel/ua/index/what_to_do/stolucya-festiyvaliv (Ověřeno ke dni 23.04.2012)
- mundo.cz, Základní informace o Ukrajině. Dostupný z WWW: <http://www.mundo.cz/ukrajina> (Ověřeno ke dni 3.5.2012)
- newsru.ua, Підготовка до Євро 2012 обійдеться Україні в 127 млрд грн. Dostupný z WWW: http://www.newsru.ua/finance/08jul2009/evro_deshevshe.html (Ověřeno ke dni 3.5.2012)
- opera.lviv.ua, Львівський академічний театр опери та балету ім. Соломії Крушельницької. Про театр. Dostupný z WWW: http://opera.lviv.ua/ua/1/pro_teatr.html (Ověřeno ke dni 22.4.2012)
- poznani.cz, Krym. Dostupný z WWW: <http://www.poznani.cz/krym/poznavaci-zajezdy/?LangID=1> (Ověřeno ke dni 22.4.2012)
- razumkov.org, Соціологічне опитування: віруючими якої конфесії ви себе вважаєте? Dostupný z WWW: http://razumkov.org.ua/ukr/poll.php?poll_id=300 (Ověřeno ke dni 22.4.2012)
- som.org.ua, Історизм в архітектурі Одеси. Dostupný z WWW: <http://www.som.org.ua/k303811.html> (Ověřeno ke dni 3.5.2012)
- thisisukraine.org. Фестивалі Львова 2012. Dostupné z WWW: <http://thisisukraine.org/uk/tag/фестивалі-львова-2012.html> (Ověřeno ke dni 23.04.2012)
- touristinfo.lviv.ua, Результати маркетингових досліджень. Dostupný z WWW: <http://touristinfo.lviv.ua/uk/b2b/Marketing%20Surveys%20Results/> (Ověřeno ke dni 22.4.2012)
- turistika.cz, Kyjev. Dostupný z WWW: <http://www.turistika.cz/mista/kyjev> (Ověřeno ke dni 22.4.2012)
- ukrajina-foto.estranky.cz, Ukrajina – země k navštívení. Oděsa. Dostupný z WWW: <http://www.ukrajina-foto.estranky.cz/clanky/odesa.html> (Ověřeno ke dni 22.4.2012)
- ukrstat.gov.ua, Державна служба статистики України. Dostupný z WWW: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Ověřeno ke dni 22.4.2012)
- zaxid.net, Музеї Львова стали частіше відвідувати. Dostupný z WWW: http://zaxid.net/home/showSingleNews.do?muzeyi_lvova_stali_chastishe_vidviduvati&objectId=1095376 (Ověřeno ke dni 22.4.2012)

- zik.ua, У Львові не знають, скільки витрачають і заробляють на туризмі. Dostupný z WWW: <http://zik.ua/ua/news/2012/02/13/333721> (Ověřeno ke dni 22.4.2012)
- wiz-art.com.ua, Wiz-Art. Lviv international short film festival. Dostupný z WWW: <http://wiz-art.com.ua/uk/festival/festivalhistory> (Ověřeno ke dni 24.4.2012)

Пřílohy

Пříлоha č. 1: Mapa a administrativní dělení Ukrajiny



Zdroj: <http://tsn.ua/ukrayina/yushchenko-zahotiv-perekroyiti-kartu-ukrayini.html>

Пříloha č. 3: Velký znak Lvova



Zdroj: <http://vector-images.com/image.php?epsid=4017&lang=rus>

Příloha č. 2: Samosprávné kraje

Kraj		Krajské město
Черкаська область	Čerkaský	Čerkasy
Чернігівська область	Černihovský	Černihov
Чернівецька область	Černovický	Černovice
Дніпропетровська область	Dněpropetrovský	Dněpropetrovsk
Харківська область	Charkovský	Charkov
Херсонська область	Chersonský	Cherson
Хмельницька область	Chmelnycký	Chmelnyckyj
Іванофранківська область	Ivanofrankivský	Ivano-Frankivsk
Київська область	Kyjevský	Kyjev
Кіровоградська область	Kirovohradský	Kirovohrad
Луганська область	Luhanský	Luhansk
Львівська область	Lvovský	Lvov
Миколаївська область	Mykolajivský	Mykolajiv
Одеська область	Oděský	Oděsa
Полтавська область	Poltavský	Poltava
Рівненська область	Rovenský	Rovno
Сумська область	Sumský	Sumy
Тернопільська область	Ternopilský	Ternopil
Вінницька область	Vinnycký	Vinnycja
Волинська область	Volynský	Luck
Закарпатська область	Zakarpatský	Užhorod
Запорізька область	Zápороžský	Zápороží
Житомирська область	Žytomyrský	Žytomyr
Автономна республіка Крим		Simferopol
Севастополь	Sevastopol	
Київ	Hlavní město Kyjiv	

Zdroj: vlastní zpracování